

Biblioteka
Główna
UMK Toruń

Prac. Pomorz.

036817

1937

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
OKRĘGU POMORSKIEGO
LIGI MORSKIEJ I KOLONIALNEJ
w r. 1937

D 414

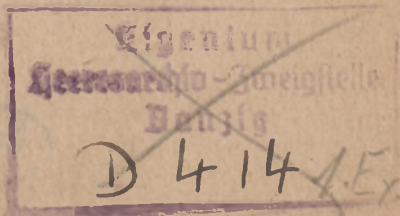
MAJU 1938 ROKU

Spółdzielczej w Toruniu, ul. Mickiewicza 2-4.

IV-27860

307170 (M)

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
OKRĘGU POMORSKIEGO
LIGI MORSKIEJ I KOLONIALNEJ
w r. 1937

TORUŃ, W MAJU 1938 ROKU

0

036817

ś. 125/92

General Broni Kazimierz Sosnkowski
Protector Ligi Morskiej i Kolonialnej

Eigentum
Heeresarchiv - Zweigstelle
Danzig

Eigentum
Georgio-Joseph
Benzig

WŁADZE OKRĘGU POMORSKIEGO L. M. K. W ROKU 1937

Prezydium Zarządu.

Prezes — p. Rudolf Radłowski, Prezes Sądu Okręgowego w Toruniu.

I Wiceprezes — p. płk dypl. inż. Zygmunt Dzwonkowski, zastępca D-cy O. K. VIII.

II Wiceprezes — p. komandor ppor. dypl. Jerzy Kłossowski, naczelnik Biura Personalnego Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Toruniu.

Skarbnik — p. Eugeniusz Siwiec.

Sekretarz — p. kpt. Józef Trepiaak.

Członkowie Zarządu.

- p. inż. Buczek — dyrektor Pomorskiej Izby Rolniczej,
- p. inż. Władysław Chwalibogowski — dyrektor Lasów Państwowych, Toruń,
- p. Stanisław Cieślak — naczelny redaktor Słowa Pomorskiego,
- p. prof. Jan Eckmann,
- p. mjr Henryk Gąsiorowski,
- p. kmdr inż. Ignacy Musiałowski,
- p. mgr Stanisław Nowakowski — dyrektor Rozgłośni Pomorskiej,
- p. mgr inspektor Adam Nowodworski — komendant wojewódzkiej Policji Państwowej,
- p. Edward Przybylski — prokurator Sądu Okręgowego,
- p. kpt. Kazimierz Sterz,
- p. Henryk Tytułski — naczelnik Urzędu Skarbowego w Toruniu,
- p. Wacław Wytyk — redaktor Dnia Pomorza,
- p. inż. Aleksander Zakrzewski — dyrektor Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego,
- p. Jan Zakrzewski, notariusz — em. prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu.

Komisja Rewizyjna.

- p. sędzia okręgowy dr Kazimierz Karakulski,
p. radca Łucjan Krzewski, naczelnik wydziału finansowego Zarządu Miejskiego w Grudziądzu,
p. ppłk Stanisław Staufer.

Przewodniczący Sekcyj przy Zarządzie Okręgu .

- I. Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — p. kpt. Józef Trepiak,
- II. Sekcja Funduszu Obrony Morskiej — p. nac. Henryk Tytułski,
- III. Sekcja Kolonialna — p. kmdr ppor. dypl. rez. Jerzy Kłosowski,
- IV. Sekcja Żeglugi Śródlądowej — p. kmdr inż. Ignacy Musiałowski,
- V. Sekcja Młodzieżowa — p. prof. Jan Eckmann.

Kierownik Biura Okręgu.

p. mgr praw Zdzisław Grzeszczak.

ODZNACZENIA PAŃSTWOWE

Za wybitną działalność na terenie Ligi Morskiej i Kolonialnej następujący działacze Okręgu Pomorskiego otrzymali odznaczenia państwowe w ciągu roku 1937:

Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski:

- p. Prezes Okręgu Pomorskiego LMK Rudolf Radłowski, Prezes Sądu Okręgowego w Toruniu.

Złoty Krzyż Zasługi:

- 1) ks. Biskup Morski dr Stanisław Okoniewski,
- 2) p. kpt. rez. Józef Bizio, prezes Oddziału LMK w Kartuzach,
- 3) p. prof. Jan Eckmann, przewodniczący Sekcji Młodzieżowej Zarządu Okręgu,
- 4) p. inż. Wacław Gierdziejewski, prezes Obwodu LMK w Gdyni,
- 5) p. kmdr ppor. dypl. rez. Jerzy Antoni Kłossowski, naczelnik Biura Personalnego D. O. K. P. Toruń, wiceprezes Okręgu Pomorskiego LMK, prezes Obwodu Kolejowego przy D. O. K. P. Toruń,
- 6) p. kmdr Władysław Kosianowski,
- 7) p. Juliusz Rummel, dyrektor okrętowej firmy maklerskiej,
- 9) p. dyr. Andrzej Wachowiak, Gdynia.

Srebrny Krzyż Zasługi.

- 1) p. Roman Głowacz, prezes Obwodu LMK w Starogardzie,
- 2) p. Alfons Manthei, urzędnik P. K. P. w Gdyni, Obwód Kolejowy,
- 3) p. prof. Emilian Moroz, sekretarz Obwodu LMK Toruń,
- 4) p. inż. Eugeniusz Siwiec, skarbnik Zarządu Okręgu Pomorskiego,
- 5) p. kpt. Kazimierz Sterz, sekretarz Obwodu LMK Grudziądz,
- 6) p. poseł Piotr Szturmowski, wiceprezes Obwodu LMK w Kościerzynie,
- 7) p. kom. P. P. Paweł Tuz, Obwód Starogard,
- 8) p. naczelnik Urzędu Skarbowego w Toruniu Henryk Tytułski, przewodniczący Sekcji Obrony Morskiej Zarządu Okręgu.

NA 5-CIOLECIE OKRĘGU POMORSKIEGO LIGI MORSKIEJ I KOLONIALNEJ

W trudzie i zmaganiu się, z niejasnych zrazu przebłysków uświadamiania sobie naszych potrzeb narodowych, rodziła się w Polsce idea Ligi Morskiej i Kolonialnej.

W społeczeństwie naszym, społeczeństwie o wiekowych tradycjach kontynentalnych, dla którego zetknięcie się z żywiołem morskim bywało nieraz romantyczną przygodą, ale które niemal nigdy nie doceniało na szerszą miarę jego znaczenia gospodarczego powstanie Polski Odrodzonej, opartej o Bałtyk, budziło raczej instynktowne przeczuwanie doniosłości morza, aniżeli realne uświadamianie sobie tych wszystkich korzyści jakie daje człowiekowi morze.

Zrozumienie, że dziedziczne zaniedbywanie i niedocenywanie morza było jedną z zasadniczych przyczyn zacofania gospodarczego i upadku politycznego Polski przedrozbiorowej, tragiczne, jakże bolesne doświadczenia półtorawiekowej niewoli, gorące pragnienie i zdecydowana wola uniknięcia błędów przeszłości spowodowało, że społeczeństwo nasze, społeczeństwo w trzech czwartych rolnicze, z determinacją patrząc na ten niły skrawek morskiego wybrzeża, jaki nam przypadł w udziale, samo przejęło na siebie misję wykuwania polskiej myśli morskiej, wykuwania polskiego programu morskiego, wszczepiania w naszą lądową mentalność i w nasze lądowe orientacje pierwiastków morskich.

I już tylko ewolucja nazwy organizacji, z której później wyłoniła się Liga Morska i Kolonialna dobitnie charakteryzuje stopniowe rozszerzanie się i pogłębianie problemów morskich w Polsce Odrodzonej.

W r. 1918 powstało stowarzyszenie pod nazwą „Bandera Polska“, stawiając sobie za cel rozwój śródrzecznej i morskiej żeglugi ojczystej. Towarzystwo to w r. 1919 przekształciło się na Ligę Żeglugi Polskiej, obejmując równocześnie zakres swych działań sprawy związane z rozbudową marynarki wojennej i handlowej, handlem morskim oraz naszą ekspansją gospodarczą za morze. Liga Żeglugi Polskiej przez pięć lat wykazuje rozmaite nasilenie swej pracy i w r. 1924 przekształca się na Ligę Morską i Rzeczną, a ta w r. 1930 z inicjatywy zgąskiego przedwcześnie naszego Wodza organizacyjnego gen. Orlicz-

Dreszera, przybiera w r. 1930 nazwę Ligi Morskiej i Kolonialnej.

Datujący się od r. 1930 spontaniczny i żywiołowy rozrost Ligi Morskiej i Kolonialnej wysuwa ją na czoło wszystkich organizacji społecznych w Polsce. Dzisiaj Liga skupia prawie 800.000 członków i to nie papierowych, jedynie figurujących w statystykach, lecz członków-abonentów, ponieważ każdy członek LMK otrzymuje pisma organizacyjne stosownie do opłaconej składki miesięcznej. Organizowane przez Ligę Morską i Kolonialną doroczne święto „Tydzień Morza“ uroczyście obchodzone we wszystkich, nawet najbardziej zapadłych zakątkach Rzeczypospolitej, stanowi imponującą manifestację narodową i państwową, a szereg innych imprez, urządzanych z niespotykanym u nas dotychczas rozmachem, jak na przykład „Dni Kolonialne“ budzą ustawicznie czujność naszego społeczeństwa i skierowują jego myśli ku naszym palącym potrzebom politycznym i gospodarczym. Prowadzona przez L. M. K. zbiórka na dozbrojenie Polski na morzu, na Fundusz Obrony Morskiej, dzięki wyteżonej pracy dziesiątek tysięcy działaczy ligowych i wielkiej ofiarności społeczeństwa mimo srożącego się kryzysu ekonomicznego i szeregu innych na wielką skalę zakrojonych zbiórek społecznych, jak Pomoc Zimowa, F. O. N. i inne, doprowadziła do zebrania na przestrzeni zaledwie 4 lat ogromnej jak na nasze stosunki sumy przeszło 5 i pół miliona złotych, która to suma w głównej mierze przyczyniła się do zapłacenia wybudowanego w Holandii na zamówienie Rządu Rzeczypospolitej okrętu podwodnego „Orzeł“, już opuszczonego na morze w styczniu b. r. Rozpoczęta od 1 września 1937 r., na podstawie uchwały ostatniego Walnego Zjazdu Delegatów L. M. K. w Poznaniu, w maju ub. r. dalsza zbiórka na F. O. M., mająca na celu ufundowanie przez wszystkie Okręgi 18-tu ścigaczy w przeciagu zaledwie siedmiu miesięcy, t. j. do 6. IV. 1938 roku już przedstawia sumę 1.025.518 zł.

Powyższe fakty stwierdzają w sposób aż nadto katagoryczny, że propagowane i popularyzowane przez Ligę Morską i Kolonialną zagadnienia jak najpełniejszego wykorzystania, posiadanego przez nas wybrzeża morskiego, zagadnienia stworzenia polskiej siły zbrojnej, stojącej w stosownej proporcji do naszych potrzeb, zabezpieczającej i gwarantującej całkowitą swobodę naszej morskiej wymiany handlowej, zagadnienia pozyskania dla Polski terenów osiedleńczych i surowcowych oraz zagadnienia morskiego wychowania naszego społeczeństwa,

a w pierwszym rządzie młodego pokolenia, trafiają na grunt podatny, trafiają do polskich serc i umysłów!

W potężnym wysiłku tej polskiej konfederacji patriotycznej, jaką jest Liga Morska i Kolonialna, konfederacji zrodzonej z naszej wspólnej troski o własną, polską przyszłość gospodarczą i polityczną, Okręg Pomorski LMK, mimo późniejszego powstania od wielu innych Okręgów, zajmuje obecnie jedno z pierwszych miejsc w kraju.

Powołany został do życia w dniu 13 października 1932 roku. Istniały już poprzednio w Toruniu, Gdyni, Grudziądzu i szeregu innych miejscowościach na Pomorzu Ogniwa Ligi Morskiej i Rzecznej, a od r. 1930 Ligi Morskiej i Kolonialnej, ale działalność ich dotychczas nieskoordynowana, nie ujęta jedną więzią organizacyjną, nie mogła mieć cech stałości, nie pozwalała na planowe realizowanie haseł i zamierzeń ligowych. Tym zadaniem, scementowaniu wszystkich ogniw LMK, rozsianych na Pomorzu, dawaniu inicjatywy do powołania nowych, opracowaniu i wskazywaniu nowych kierunków pracy organizacyjnej i jej harmonizowaniu według dyrektyw Zarządu Głównego w obrębie województwa pomorskiego, miał służyć Okręg Pomorski LMK.

Zebranie organizacyjne Okręgu Pomorskiego zwołane w lokalu... L. O. P. P.-u, powołało Zarząd Okręgowy i Okręg Pomorski LMK rozpoczął swe istnienie początkowo w takiej skali jak dziesiątki i setki organizacyj w Polsce.

Ale u podstaw, u źródeł powstania, u źródeł tworzenia się ogniw Ligi była wielka idea! Idea dumna i żywa, idea buntu, idea porywająca i rozpalająca w płomień iskry tłące się w duszy każdego Polaka:

Nie chcemy, aby nasza Ojczyzna kroczyła na końcu pośród narodów świata!

Nie chcemy, aby słowo Polak było synonimem drugorzędnego obywatela Europy!

Nie chcemy, aby Polska pod jakimkolwiek względem i w jakiegokolwiek dziedzinie tak kulturalnej jak i materialnej dawała się wyprzedzać innym państwom i innym narodom na świecie!

Zdajemy sobie sprawę z ogromu możliwości drzemiących w naszym 35 milionowym państwie, zdajemy sobie sprawę z naszych narodowych, rasowych polskich wartości, z naszej nieugiętej woli i ambicji przodowania innym, z naszego hartu w walce i w naszych dążeniach!

Prezes Zarządu Okręgu Pomorskiego L. M. R.

Rudolf Radtowski

Prezes Sądu Okręgowego w Toruniu

Z tym samym nieugiętym hartem, który nas cechował w czasie półtorawiekowej niewoli, półtorawiekowych zmagani i szarpaniny z potęgami Europy, zdawałoby się nie do obalenia, z hartem, który nie dał się niczym złamać, ani katogą Sybiru, ani Wrześnią czy też miską soczewicy, ze wszystkich naszych sił musimy dążyć do zbudowania z Polski mocarstwa światowego, wywierającego możny wpływ nie tylko na losy kontynentu europejskiego, ale i na morzach i za morzami!

Taka jest nasza wola i inaczej nie wyobrażamy sobie naszej przyszłości!

Idea Ligi Morskiej i Kolonialnej na naszych oczach, na przestrzeni ostatnich trzech, czterech lat zaledwie, wyszła ze zwykłych ram organizacji i przekształciła się w żywiołowy ruch narodowy, gorejący miłością Ojczyzny!

Podobnie jest i w innych połaciach Rzeczypospolitej na Pomorzu poczynają powstawać coraz to nowe ogniwa ligowe, skupiające coraz to nowe tysiące uświadomionych bojowników o Nową Polskę, z miesiąca na miesiąc wielokrotni się suma pracy organizacyjnej i propagandowej, a towarzyszy jej wielki zapał i wielka ofiarność społeczeństwa pomorskiego, wyrażająca się chociażby tylko w tym, że Okręg Pomorski w poprzednich swoich granicach mały i ubogi, wysunął się zebraną na Fundusz Obrony Morskiej kwotą 363.166 zł 77 gr na piąte miejsce w kraju.

Liczba czynnych członków Okręgu Pomorskiego w szybkim wzroście osiąga w dn. 1. I. 1936 r. cyfrę 33.475 osób, w dniu 1. I. 1937 r. cyfrę 35.262 osób, w dniu 31. XII. 1937 r. cyfrę 39.262 osób, a w dn. 1. IV. 1938 r. (po powiększeniu Okręgu) 53.926 osób. W chwili obecnej pod względem ilości czynnych członków i wpływu finansowego w r. 1937 wyrażającego się kwotą 192.000 zł Okręg Pomorski Ligi Morskiej i Kolonialnej zajmuje drugie miejsce wśród wszystkich organizacji społecznych na Pomorzu, wykazując przy tym zdecydowanie wyraźne tendencje do dalszego i to szybkiego rozrostu.

Siecią ogniwi ligowych, liczących 469 Obwodów, Oddziałów, Kół Szkolnych i Zwykłych, pracujących w 318 miejscowościach województwa pomorskiego, Okręg Pomorski LMK przeniknął do wszystkich warstw i ugrupowań społecznych na Pomorzu, zdobywając we wszystkich ośrodkach życia pomorskiego entuzjastycznych, a nawet fanatycznych, w dodatnim tego słowa znaczeniu, działaczy ligowych, poświęcających z zapałem każdy

swój wolny czas pracy nad rozpowszechnieniem i urzeczywistnieniami haseł Ligi Morskiej i Kolonialnej.

U progu drugiego swego pięciolecia Okręg Pomorski LMK wszedł w nową fazę rozwojową. Z dniem 1 stycznia 1938 roku zostały włączone do Okręgu Pomorskiego Obwody LMK: Bydgoski, Inowrocławski, Szubiński i Wyrzyski, z Okręgu Poznańskiego LMK; Włocławski Lipnowski, Rypiński i Aleksandrowski z Okręgu Województwa Warszawskiego.

Sytuacja geograficzna regionu pomorskiego dyktuje w sposób naturalny społeczeństwu pomorskiemu charakter jego zamiłowań, charakter jego podejścia do zagadnień gospodarczych, charakter jego twórczości kulturalnej i artystycznej.

Założeniem koncepcji stworzenia Wielkiego Pomorza, mocnego, jednolitego nadmorskiego bloku Rzeczypospolitej, było właśnie umożliwienie, ułatwienie i spotęgowanie tych naturalnych kierunków na Pomorzu przez zakreszenie im szerszych ram ludnościowych i terytorialnych.

Odmienne od wszystkich innych województw, specyficzne zadania państwowe i narodowe Wielkiego Pomorza, muszą znaleźć wyraz w działalności Okręgu Pomorskiego Ligi Morskiej i Kolonialnej i jego wszystkich Ogniw. Nastawienie na morze zabudowy gospodarczej Wielkiego Pomorza, nastawienie rolnictwa pomorskiego na aprowizację miast nadmorskich i bunkier, stworzenie okrętowego przemysłu pomocniczego w związku z powstaniem polskiej stoczni, regulacja dolnej Wisły, budowa kanału Tczew — Gdynia, jak najszersze uwzględnianie zagadnień morskich w szkolnictwie pomorskim, paląca sprawa powołania do życia Wyższej Szkoły Handlu Morskiego w Gdyni — oto problemy których przeanalizowaniem, opracowaniem i wysuwaniem na forum publiczne winni się zająć działacze Okręgu Pomorskiego Ligi Morskiej i Kolonialnej.

Historyczna rola społeczeństwa polskiego zorganizowanego w Lidze Morskiej i Kolonialnej, rola kształtowania opinii, woli i czynów, aby „Polskę wzwyż podciągnąć“ na tej nadmorskiej połąci Rzeczypospolitej, na Wielkim Pomorzu, musi być bardziej doniosła jak gdziekolwiek!

PRACE ZARZĄDU OKRĘGU POMORSKIEGO LIGI MORSKIEJ I KOLONIALNEJ W R. 1937

Wielość i różność spraw rozpatrywanych, rozstrzyganych i regulowanych przez Zarząd Okręgu dla wyczerpującego przedstawienia wymagałyby obszernej publikacji, ponieważ rozmiar organizacji i czynny w niej udział przedstawicieli niemal wszystkich polskich ugrupowań społecznych i zawodowych, powoduje, że nie ma wprost zjawiska o charakterze politycznym, gospodarczym, kulturalnym czy społecznym, któreby nie znajdowało oddźwięku w organizacji liczącej 800.000 członków.

Z powyższej przyczyny sprawozdanie ma raczej za zadanie przedstawienie jedynie najważniejszych pozycji pracy Okręgu i jego Zarządu.

W pracach Zarządu Okręgu Pomorskiego Ligi Morskiej i Kolonialnej w ciągu roku 1937, a zwłaszcza od chwili zmiany na stanowisku kierownika Biura Okręgu (1. IV. 1937) możnaby wyróżnić trzy charakterystyczne rysy:

- 1) konsekwentne wprowadzanie daleko posuniętej karności i sprawności organizacyjnej, wyrażającej się w ustawicznym czuwaniu nad terminowym i pełnym realizowaniem wydanych zarządzeń przez Zarząd Główny i Zarząd Okręgowy. Z tej przyczyny może dla poszczególnych Zarządów Obwodów i Oddziałów było rzeczą przykrą otrzypywanie stosunkowo dużej ilości okólników, zaleceń, monitów i ponagleń, niemniej jednak jedynie tą drogą można było osiągnąć należyty poziom naszych prac organizacyjnych. Efektem tych usiłowań Zarządu i Biura Okręgu jest fakt, że w roku sprawozdawczym wszystkie bez wyjątku Obwody i Oddziały znajdowały się w stałym kontakcie z Okręgiem i nie zaszedł w prze-

ciwieństwie do lat poprzednich, ani jeden wypadek za-
stoję prac ligowych.

- 2) Zapoczątkowanie szkolenia kadr instruktorskich LMK drogą organizowania kursów i zjazdów o charakterze informacyjnym i przeszkoleniowym.
- 3) Stopniowe wprowadzanie decentralizacji działalności przez przekazywanie szeregu lokalnych zagadnień Zarządóm Obwodów i popieranie tworzenia się nowych Obwodów.

W chronologicznym ujęciu działalność Okręgu i Zarządu Okręgu w r. 1937 przedstawia się następująco:

w dniu 30 kwietnia

odbył się w Toruniu Walny Zjazd Delegatów Okręgu Pomorskiego LMK, przy udziale 66 delegatów. Obradom przewodniczył p. kmdr. Kłossowski, sekretarzował p. kpt. Sterz. Zarząd Główny reprezentował inspektor LMK p. Szwedowski. Walny Zjazd Delegatów po udzieleniu absolutorium ustępującemu Zarządowi i uchwaleniu ramowego programu pracy wybrał nowy Zarząd Okręgu w następującym składzie: p. dyr. inż. Buczek, p. dyr. Cieślak, p. dyr. Chwalibogowski, p. płk inż. Dzwonkowski, p. prof. Eckmann, p. mjr Gąsiorowski, p. komandor Kłossowski, p. dyr. mgr Nowakowski, p. inspektor P. P. mgr Nowodworski, p. kmdr. inż. Musiałowski, p. prok. Przybylski, p. prezes S. O. Radłowski, p. kpt. Sterz, p. inż. Siwiec, p. kpt. Trepiać, p. naczelnik Tytułski, p. red. Wytyk, p. not. Zakrzewski i p. dyr. Zakrzewski. Komisja Rewizyjna: p. sędzia dr Karakulski, p. radca Krzewski i p. ppłk Staufer.

W dniu 4 maja

Zebranie Zarządu Okręgu. Prezydium Zarządu Okręgu ukonstytuowano w tym samym składzie co poprzednio, a mianowicie:

prezes — p. Rudolf Radłowski, Prezes Sądu Okręgowego,
I wiceprezes — p. płk dypl. inż. Zygmunt Dzwonkowski,
II wiceprezes — p. kmdr. ppor. dypl. rez. Jerzy Kłossowski,
sekretarz — p. kpt. Józef Trepiać,
skarbnik — p. Eugeniusz Siwiec.

Przewodniczący Sekcyj:

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — p. kpt. Trepiać,
Sekcja Obrony Morskiej — p. nacz. Tytułski,
Sekcja Kolonialna — p. kmdr. Kłossowski,

Sekcja Młodzieżowa — p. prof. Eckmann,
Sekcja Żegluga Śródlądowej — p. kmdr. Musiałowski,

W dniu 7 i 8 maja

odbył się w Poznaniu VII Ogólnopolski Walny Zjazd Delegatów Ligi Morskiej i Kolonialnej, w którym z Okręgu Pomorskiego pod przewodnictwem prezesa Okręgu, p. prezesa S. O. Rudolfa Radłowskiego, wzięło udział 69 delegatów. VII Walny Zjazd Delegatów uchwalił nowy statut LMK i zdecydował, że z chwilą zakończenia zbiórki na okręt podwodny „Orzeł“ wszystkie Okręgi powinny przystąpić do gromadzenia funduszków na zakupienie jednego ścigacza morskiego. Przychyłając się do wniosku naszego Okręgu, VII Walny Zjazd postanowił zorganizowanie przyszłego Zjazdu Delegatów w r. 1939, w stolicy Pomorza, w Toruniu. Do Rady Głównej LMK z Okręgu Pomorskiego zostali wybrani: p. dyr. Borowik, dyrektor Instytutu Bałtyckiego w Gdyni, p. inż. Gierdziejewski, prezes Obwodu LMK Gdynia, p. kmdr ppor. dypl. rez. Kłossowski, prezes Obwodu Kolejowego przy D. O. K. P. Toruń, p. dyr. Wachowiak z Obwodu LMK Gdynia i p. Zaziemski z Obwodu LMK Gdynia. Z urzędu do Rady Głównej wchodzi p. prezes Okręgu.

W dniu 4 czerwca

Zebranie Zarządu Okręgu. Rozpatrywano sprawy rozbudowy organizacyjnej LMK w powiatach kościerskim, starogardzkim, morskim i na terenie Wolnego Miasta Gdańska.

Uchwałą Zarządu Okręgu Oddział LMK w Grudziądzu został przemianowany na Obwód.

TYDZIEŃ MORZA:

Pomorski Wojewódzki Komitet Honorowy „Tygodnia Morza“ stanowili p. wojewoda pomorski, minister Raczkiewicz, ks. biskup morski dr Okoniewski i starosta krajowy Łącki. Wojewódzkim Komitetem Wykonawczym był Zarząd Okręgu.

Wojewódzki Komitet „Tygodnia Morza“ wystosował do Ogniw LMK i innych organizacji społecznych na Pomorzu odezwę, wzywającą do uroczystego obchodzenia we wszystkich miejscowościach „Tygodnia Morza“. Odezwę tę ogłoszono w prasie, w listach skierowanych do poszczególnych organizacji społecznych oraz wydrukowano na 1500 plakatów rozesłanych do Obwodów i Oddziałów Okręgu Pomorskiego. Ogółem zawiązано na Pomorzu 104 Komitety Lokalne „Tygodnia Morza“.

Uroczystości „Tygodnia Morza“ na szerszą skalę odbyły się dnia 29 czerwca w stolicy administracyjnej Pomorza, w Toruniu i w dn. 11 lipca w stolicy morskiej Pomorza i Polski, Gdyni, stanowiąc równocześnie punkt kulminacyjny obchodów „Tygodnia Morza“ całej Rzeczypospolitej.

W Toruniu, w Mszy polowej, w „Dniu Morza“, t. j. 29-go czerwca wziął udział p. wojewoda pomorski minister Raczkiewicz, prowadząc następnie osobiście pochód członków LMK i organizacji społecznych przez miasto.

W ramach uroczystości gdyńskich delegacja Zarządu Okręgu pod przewodnictwem wiceprezesa Okręgu p. płk. dypl. inż. Dzwonkowskiego, wręczyła załodze O. R. P. „Pomorzanin“ pięknie oprawiony cykl książek p. t. „Cuda Polski“, zawartej w ozdobnej kasecie, a delegacja kolejarzy pomorskich zrzeszonych w LMK, pod przewodnictwem wiceprezesa Obwodu Kolejowego p. dr. Hańskiego, wręczyła załodze O. R. P. „Grom“ „Złotą Księgę Pamiątkową“, przeznaczoną do zbierania podpisów osób bawiących na okręcie. Do książki tej jako pierwszy wpisał się Prezydent Rzeczypospolitej prof. Ignacy Mościcki.

Zbiórka na listy zbiórkowe rozesłane w czasie „Tygodnia Morza“ dała w naszym Okręgu kwotę 1.445 zł 50 gr, materiałów dekoracyjnych rozsprzedano za 1.111 zł 80 gr, razem wpływy z „Tygodnia Morza“ wynosiły 2.557 zł 30 gr.

24 września

Zebranie Zarządu Okręgu. Zdecydowano zorganizowanie Kursu Instruktorskiego, mającego na celu przeszkolenie działaczy LMK i przygotowanie ich do pracy organizacyjno-propagandowej w terenie. Postanowiono wyodrębnienie z Obwodu Starogardzkiego nowego Obwodu z siedzibą w Kościerzynie i z kompetencją terytorialną na powiat kościerski.

25 października

Zebranie Zarządu Okręgu. Omówiono organizację i program Okręgowego Kursu Instruktorskiego.

30, 31 października i 1 listopada

Okręgowy Kurs Instruktorski.

Staraniem Zarządu Ligi Morskiej i Kolonialnej odbył się w Toruniu w dniach 30, 31. X. i 1. XI. 1937 r. Pierwszy Okręgowy Kurs Instruktorski dla działaczy LMK, w którym wzięło udział 93 uczestników ze wszystkich ośrodków pracy LMK na

Pomorzu, przy czym szczególnie licznie były reprezentowane Oddziały wiejskie LMK z powiatu starogardzkiego i kościerskiego.

Celem kursu w myśl tegorocznego hasła LMK „Chcemy silnej floty wojennej i kolonii“, było zapoznanie słuchaczy z problemami dotyczącymi naszej marynarki wojennej i handlowej, z kwestią naszych możliwości kolonialnych i kolonizacyjnych, oraz sprawami organizacyjno-propagandowymi.

Przewodniczącym Kursu był Wiceprezes Zarządu Okręgu p. Komandor Jerzy Kłossowski, sekretarzem Kursu kierownik Biura Okręgu p. mgr Zdzisław Grzeszczak, wykładowcami obok p. Komandora Kłossowskiego, p. dyr. Lipczyński, p. prof. Moroz i p. prof. mgr Kublin.

Wykłady odbywały się w sali konferencyjnej D. O. K. P. i ze względu na zespół prelegentów, zwłaszcza za względu na osobę przewodniczącego p. Komandora Kłossowskiego, jednego z nielicznych pionierów podstawowych zagadnień polityki morskiej w jej całości, stały na wysokim poziomie fachowym, gromadząc poza uczestnikami Kursu również liczną publiczność, mimo że organizatorzy, pragnąc nadać Kursowi charakter raczej wewnątrzno-organizacyjny, zaniechali szerszego reklamowania Kursu.

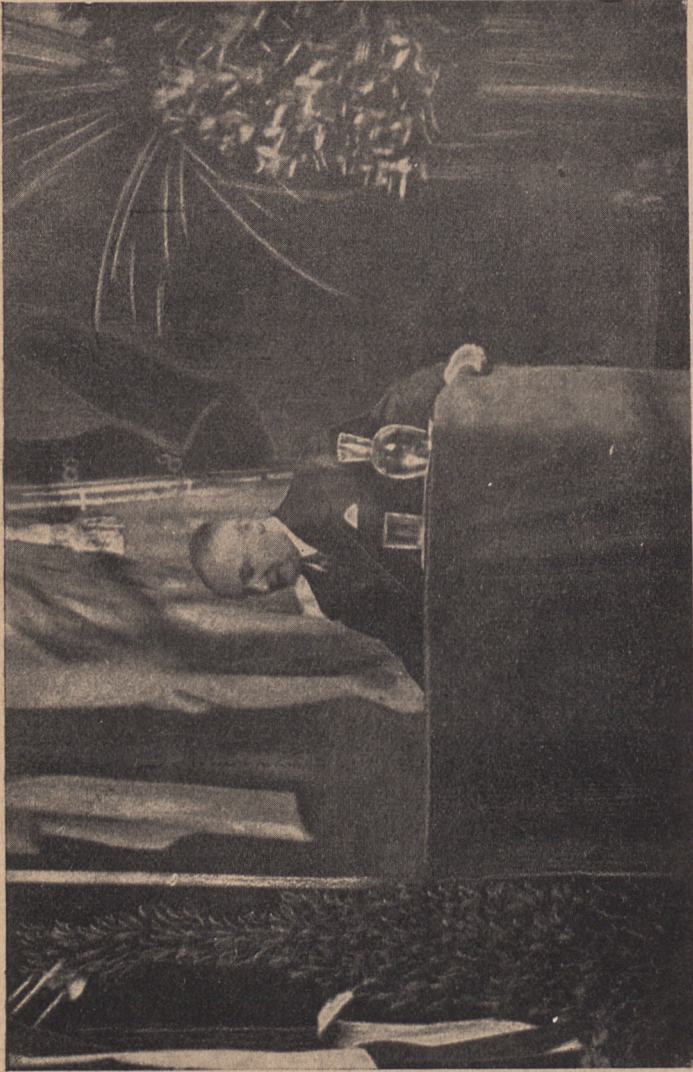
P. Komandor Kłossowski w referatach „Światowa polityka morska“, „Wojna na morzu“, „Zbrojenia morskie“ i „Marynarka handlowa“ zobrazował sytuację Polski dzisiejszej na tle międzynarodowej gry interesów poszczególnych państw, zapoznał zebranych z głównymi zasadami współczesnej walki morskiej, z siłą zbrojną i stanem zbrojeń na morzu mocarstw zachodnio-europejskich, Stanów Zjednoczonych A. P., Japonii, Z. S. R. R. i naszym, zaznając przy tym uczestników Kursu z terminologią morską tak obcą i nieopanowaną jeszcze przez nasze społeczeństwo. W referacie końcowym p. t. „Sprawy morskie w dawnej i obecnej Polsce“ p. Komandor Kłossowski w syntetycznym ujęciu przedstawił całość zagadnienia morskiego w Polsce, począwszy od czasów pierwszych Piastów po dzień dzisiejszy, podkreślając, że instynktowny pęd Państwa Polskiego ku Bałtykowi już w okresie zaczątków organizacyjnych, dyktowany wycuciem doniosłości posiadania wybrzeża morskiego, uległ z czasem zahamowaniu i wręcz cofnięciu się, skoro punkt ciężkości zainteresowań decydującej warstwy naszego społeczeństwa — szlachty, przesunął się na wschód, ku bezkresnym stepom Ukrainy i Białorusi, przynosząc polskiej szabli piękne

tradycje rycerskie, ale pogrążając nasze społeczeństwo w sytuacji społeczeństwa zdecydowanie kontynentalnego, zasklepionego w jednostronnej uprawie roli, społeczeństwa, dla którego zetknięcie się z żywiołem morskim było tylko romantyczną awanturą, a które gospodarczego znaczenia morza, morza łączącego narody świata, przynoszącego coraz to nowe horyzonty myślowe, bogacącego kulturalnie i materialnie, nie rozumiało, wprost niedoceniało.

Wiekowe zaniedbania w dziedzinie morskiej muszą odrobić pokolenia Polski Odrodzonej, a już szczególnie społeczeństwo ziemi pomorskiej, któremu Opatrzność powierzyła straż nad Polskim Bałtykiem. Na ziemi pomorskiej, na której tragicznym krzyżem przecinają się odwieczne szlaki dwóch obcych sobie etnicznie narodów, Polaków-dziedziców tej ziemi prasłowiańskiej i Niemców w ich najeżdżczym pochodzie wzdłuż wybrzeża Bałtyku, pogłębienie zrozumienia spraw morskich musi być szczególnie wzmożone, musi prowadzić nie tylko do ideowego ale i gospodarczego i zbrojnego nastawienia Pomorza na zagadnienia morskie. Ten tragiczny krzyż nakreślony naciskiem niemieckim na ziemię pomorską z zachodu na wschód, nie tylko jest symbolem męczeństwa tej ziemi, lecz i symbolem wiary, że Pomorze zahartowane w swej nieustępliwej walce oprze się wszelkim zakusom i walnie przyczyni się do rozszerzenia ojczystego władztwa na morzach i za morzami.

Dalsze referaty wygłosili p. dyr. Lipczyński p. t. „Handel zagraniczny polski“, p. prof. Moroz „Zagadnienia kolonii i dążenia kolonialne Polski“ i „Udział Gdyni i Gdańska w handlu zagranicznym Polski“, p. prof. Kublin „Proces kolonizacyjny Afryki“, „Afryka jako organizm gospodarczy“, „Jakie niespodzianki czekają emigrantów w Afryce i Ameryce Południowej“ i o Madagaskarze w referacie p. t. „Tam, gdzie królował Beniowski“. Mgr Grzeszczak, kierownik biura Okręgu Pomorskiego LMK, omówił sprawy organizacyjne oraz wskazał metody właściwej propagandy ideologicznej i organizacyjnej LMK na Pomorzu.

Trzydniowe przeszkolenie i zorientowanie przedstawicieli poszczególnych ogniw organizacyjnych Okręgu Pomorskiego LMK, w zasadniczych kierunkach działalności Ligi Morskiej i Kolonialnej niewątpliwie będzie miało doniosłe znaczenie dla rozwoju i rozrostu LMK na Pomorzu i pozwoli Okręgowi oraz ogniwom lokalnym na rozporządzenie przeszkolonymi działaczami do prac organizacyjno-propagandowych. Potrzeba posia-

Wiceprezes Zarządu Okręgu Pomorskiego L. M. K.
Komandor Jerzy Kłossowski
Naczelnik Biura Personalnego D. O. K. P. Toruń

dania większej ilości przeszkolonych działaczy występowała o-
statnio z tym większym nasileniem, że Okręg Pomorski LMK,
należący do najliczniejszych w kraju, już obecnie posiada z gó-
rą 53.000 czynnych członków.

Celem pogłębienia i samodzielnego przemyślenia nabytych
na Kursie wiadomości morskich i kolonialnych, zadano uczest-
nikom Kursu opracowanie piśmienne, już po powrocie z Kursu,
następującego tematu: „Korzyści i obowiązki płynące z posia-
dania dostępu do morza“, zobowiązując równocześnie uczestni-
ków Kursu do wygłoszenia swej pracy na terenie macierzystego
Oddziału.

Do dnia 1. II. b. r., a więc do upływu terminu nadsyłania
opracowań przesłano do Biura Okręgu 33 prace i to napisane
przez następujących uczestników Kursu P. P.:

1. Banach A., Stara Kiszewa
2. Bogacki Marian
3. Borzyszkowski Franciszek, Lipusz
4. Czajkowski Kazimierz, Kowalewo
5. Czeczetka Ewa, Toruń
6. Czechowski Zygmunt, Grudziądz
7. Dominikowski Paweł, Tczew
8. Drabik Józef, Unisław
9. Gołębiewska Urszula, Toruń
10. Grobelny Alfons, Toruń
11. Grzywaczewski Leon, Grudziądz
12. Guttman Edmund, Toruń
13. inż. Horoszczuk Roman, Kaliska
14. Jankowski Edmund, Tuchola
15. Kamiński Leon, Chełmno
16. Kellas Józef, Starogard
17. Kordos Stanisław, Starogard
18. Klugiewicz Jan, Wąbrzeźno
19. mgr Kowalski Józef, Grudziądz
20. Kowalski Klemens, Toruń
21. Królikowski Jan, Starogard
22. Lipski Alojzy, Kocborowo
23. Lisowski Władysław, Toruń
24. Muc Kazimierz, Grudziądz
25. Nadolny Stanisław, Kartuzy
26. Pasąła Maksymilian, Toruń
27. Panzer Kazimierz, Chełmno
28. Smuziński Leon, Starogard

29. kpt. Sterz Kazimierz, Grudziądz
30. Szymanowski Tadeusz, Łasin
31. Witkowski Roman, Golub
32. Wysocki Tadeusz, Lubawa
33. Zydorowicz Narcyz, Toruń

Po dokładnym rozpatrzeniu przez Kierownictwo Kursu nadesłanych prac, okazało się, że większość opracowań w stosunku do ogólnego wykształcenia i przygotowania autorów stoi na wysokim poziomie rzeczowym i w zupełności kwalifikuje się spożytkowania, jako materiał odczytowy i prasowy. Za najlepsze uznano opracowania p. inż. Romana Horoszczuka z Oddziału Kaliska i p. mgr Józefa Kowalskiego z Obwodu Grudziądz.

Pragnąc dać ogniwom naszego Okręgu gotowy materiał propagandowo-referatowy, Kierownictwo Kursu postanowiło wydrukować kilka otrzymanych prac, a przy wyborze uwzględniło raczej możliwości autorów aniżeli ich wartość bezwzględną. Kierownictwo Kursu pragnie zaznaczyć, że jedynie wysokie koszty nie pozwoliły na wydrukowanie jeszcze kilku bardzo dobrych opracowań.

Wydrukowano następujące prace:

- 1) p. Ewy Czczetki z Koła Szkolnego LMK przy Państwowym Gimnazjum Żeńskim im. Królowej Jadwigi w Toruniu.
- 2) p. Pawła Dominikowskiego, z Oddziału Kolejowego LMK w Tczewie.
- 3) p. Leona Grzywaczewskiego, z Oddziału Grudziądz.
- 4) p. inż. Romana Horoszczuka, z Oddziału Kaliska.
- 5) p. mgr Józefa Kowalskiego z Obwodu Grudziądz.
- 6) p. Władysława Lisowskiego, starszego mechanika warsztatowego z 1-go Baonu Balonowego w Toruniu.
- 7) p. Kazimierza Muca, z Oddziału Grudziądz.
- 8) p. Maksymiliana Pasały jnr, Kierownika Biura Obwodu LMK Toruń,
- 9) p. Tadeusza Wysockiego, z Oddziału Lubawa.

O wielkich korzyściach Pierwszego Kursu Instruktorskiego Okręgu Pomorskiego LMK poza nadesłanymi pracami i ich poziomem świadczą stale napływające do Zarządu Okręgu sprawozdania, że uczestnicy przeszkoleni na Kursie nie tylko rozwijają na swoim terenie energiczną akcję propagandową i odczytową, ale w wielu Obwodach i Oddziałach naszego Okręgu obejmując odpowiedzialne funkcje organizacyjne, przyczyniają się wydatnie do zwiększenia ich żywotności. Powyższe stwierdzenia sta-

nowią dla Zarządu Okręgu zachętę do tworzenia za pośrednictwem Kursów dalszych kadr działaczy ligowych w naszym Okręgu.

28 listopada

Zjazd Opiekunów Kół Szkolnych. Zarząd Okręgu zorganizował w Toruniu w dn. 28 listopada Zjazd Opiekunów Kół Szkolnych Okręgu Pomorskiego, połączony z wystawą prac, wykonanych przez uczniów-członków Kół Szkolnych na Pomorzu.

W Zjeździe wzięło udział obok przedstawicieli władz cywilnych i wojskowych, przedstawiciela Zarządu Głównego prof. dr Sumińskiego, członków Zarządu Okręgu, około 80 referentów spraw młodzieżowych przy Obwodach i Oddziałach oraz Opiekunów Kół Szkolnych z terenu całego Pomorza. Referenci spraw młodzieżowych i opiekunowie Kół Szkolnych składali sprawozdania ze swej działalności na odcinku młodzieżowym.

Sprawozdania odbywały się według schematu zawartego w ankiecie, rozesłanej uprzednio przez Biuro Okręgu Zarządom Obwodów i Oddziałów. Przedstawione sprawozdania wykazywały bardzo poważny rozrost organizacyjny, wielką żywotność i różnorodność prac Kół Szkolnych naszego Okręgu. Szczegóły uzyskane z odpowiedzi na ankietę zostały dokładnie przeanalizowane przez Sekcję Młodzieżową Zarządu Okręgu.

Przewodniczący Sekcji Młodzieżowej Okręgu p. prof. Eckmann złożył obszernie sprawozdanie z przebiegu dotychczasowych prac. Praca w Kołach Szkolnych LMK na Pomorzu daje nader poważne rezultaty, w dniu Zjazdu Okręg Pomorski posiadał 103 Koła Szkolne 7850 członków, przy czym na pierwszych miejscach pod względem ilości członków stały następujące miasta: 1) Toruń — 2006 członków w Kołach Szkolnych, 2) Grudziądz — 1250 członków w Kołach Szkolnych, dalej Starogard, Chełmża i Chełmno.

W ramach Zjazdu fachowe referaty o modelarstwie wodnym wygłosili p. prof. Parzych z Obwodu LMK Grudziądz oraz instruktorzy modelarstwa wodnego z Zarządu Głównego p. Sowiński i p. Miazgowski.

Podczas Zjazdu odbyła się wystawa prac Kół Szkolnych LMK Okręgu Pomorskiego. Wystawa objęła szereg precyzyjnie wykonanych eksponatów, jak: modele jachtów, statków, okrętów, rysunki i wykresy, modele portu gdyńskiego, latarni morskich i t. d. i świadczyła dobitnie o wysokim poziomie prac Kół Szkolnych LMK na Pomorzu. Na szczególne wyróżnienie

zasługują dwa niezwykle precyzyjnie wykonane modele jachtów, o długości 1,50 m, wykonane przez Koła Szkolne w Pucku.

Jury w składzie p. prof. Eckmanna, p. Parzycha i p. Goncerzewicza sklasyfikowało ekspozyty znajdujące się na Wystawie prac Kół Szkolnych LMK Okręgu Pomorskiego w sposób następujący:

1) Obwody:

Toruń: Myśl samodzielna, ładne wykonanie, wielka ilość modeli.

Puck: Pilność, okazałość i precyzyjność wykonania.

Starogard: Oryginalność w wykonaniu (modele 2 jachtów).

2) Szkoły średnie:

I-sze miejsce — Państw. Gimn. im. Kopernika Toruń.

II-gie miejsce — Gimnazjum 185 Toruń.

III-cie miejsce — Gimnazjum Żeńskie Toruń.

3) Szkoły powszechne i inne:

I-sze miejsce — Pomorskie Gimnazjum Żeńskie i Prywatna Szkoła Powszechna (Rybaki).

II-gie miejsce — Szkoła Powszechna im. Marcinkowskiego w Grudziądzu.

III-cie miejsce — Szkoła Powszechna im. Sienkiewicza w Grudziądzu.

4) Jednostki wyróżnione:

1. **Toruński Klub Żeglarski** — za samodzielne zaprojektowanie łodzi typu regatowego.

2. **Szkoła Powszechna w Pucku** — uczniowie Skrzypnik i Grodowski.

3. **Uczniowie Liceum Handlowego Toruń** — Guttman i Trocha.

4. **Uczniowie Szkoły Powszechnej w Starogardzie.**

5. **Uczeń Szkoły Powszechnej z Grudziądza** — Szulc.

6. **Kruszelnicki Zdzisław** — uczeń Pryw. Szkoły Powszechnej — ul. Rybaki — za oryginalny i starannie wykonany zeszyt ilustrujący morze.

7. **Eckmann Januszek** — Prywatna Szkoła Powszechna — ul. Rybaki — za jacht typu angielskiego.

15 grudnia.

Zebranie Zarządu Okręgu. Rozpatrywano sprawy związane z przejściem z dniem 1 stycznia 1938 r. przez Okręg Pomorski LMK Obwodów LMK: Włocławek, Lipno, Rypin i Aleksandrów z Okręgu Województwa Warszawskiego; Bydgoszcz, Inowrocław, Szubin i Wyrzysk z Okręgu Poznańskiego oraz z przekazaniem Oddziałów LMK w Działdowie i Lidzbarku Okręgowi Województwa Warszawskiego.

Ustalono nazwę „Pomorze“ dla ścigacza, który ma być zbudowany ze składek społeczeństwa pomorskiego na Fundusz Obrony Morskiej.

Poza zebraniem pełnego Zarządu, Prezydium Zarządu odbyło kilkadziesiąt konferencji dla omówienia spraw organizacyjnych i programowych Okręgu oraz dokonało szeregu wizytacji Obwodów i Oddziałów Okręgu.

W roku sprawozdawczym Okręg przeprowadził za pośrednictwem Obwodów i Oddziałów zbiórkę na Bazylikę Morską w Gdyni. Zbiórka której największe nasilenie przypadło na dzień 3. X. 1937 r., dała według dotychczasowych obliczeń 2.745 zł 20 gr.

Sumy zebrane przez Okręg Pomorski w r. 1937 z terenu Województwa Pomorskiego.

Składki członkowskie	112.413,43 zł
Fundusz Obrony Morskiej	71.549,15 zł
Fundusz Akcji Kolonialnej	369,60 zł
Tydzień Morza	2.557,30 zł
Wpływy z imprez	637,60 zł
Prowizja z rozsprzedaży materiałów propag.	591,19 zł
Na Bazylikę Morską	2.745,20 zł
Wpływy różne	550,93 zł
<hr/>	
Ogółem zebrano w r. 1937	191.414,40 zł

DZIAŁALNOŚĆ SEKCJI ZARZĄDU OKRĘGU POMORSKIEGO L. M. K.

I. SEKCJA ORGANIZACYJNO-PROPAGANDOWA.

Przewodniczący: p. kpt. Józef Trepiak.

Mimo, że działalność Okręgu Pomorskiego LMK w ciągu r. 1937 szła przede wszystkim w kierunku jak największego pogłębienia prac ligowych na terenie województwa pomorskiego i nadania tym pracom jak największego poziomu jakościowego, również i pod względem ilościowym Okręg Pomorski LMK wykazał poważny rozrost.

W roku 1937 powstały następujące nowe Ogniwa:

Obwody:

- 1) Gdynia
- 2) Grudziądz
- 3) Kościerzyna
- 4) Puck
- 5) Toruń.

Oddziały:

- 1) Kolejowy w Gdańsku, Obwód Kolejowy przy D. O. K. P. Toruń
- 2) Sulęcyno
- 3) Nowa Karczma, Obwód Kościerzyna
- 4) Gostyczyn
- 5) Lipusz, Obwód Kościerzyna
- 6) Toruń-Bydgoskie Przedmieście, Obwód Toruń
- 7) Toruń-Jakubskie Przedmieście, Obwód Toruń
- 8) Polbryt i Żegluga Polska, Obwód Gdynia
- 9) Polskarob, Obwód Gdynia.

Kół Zwykłych — 35.

Kół Szkolnych — 44.

Reaktywowano nieczynne w roku poprzednim Oddziały LMK w Górninie, w Rumii, Obwód Gdynia i w Bobowie, Obwód Starogard. Obecnie w Okręgu Pomorskim nie ma nieczynnych Ogniw LMK.

Z dniem 1 stycznia 1938 r. zostały włączone do Okręgu Pomorskiego Obwody LMK: Bydgoszcz, Inowrocław, Szubin i Wy-

rzysk z Okręgu Poznańskiego i Obwody Włocławek, Lipno, Ry-
pin i Aleksandrów z Okręgu Województwa Warszawskiego.
Oddziały: Działdowo i Lidzbark zostały przyłączone do Okręgu
Województwa Warszawskiego.

W roku sprawozdawczym wszystkie Obwody i Ognia na-
szego Okręgu wykazały wielką żywotność organizacyjną, przy-
czyniając się do ugruntowania haseł i programów LMK na Po-
morzu i świadcząc o wielkim uspołecznieniu społeczeństwa zie-
mi pomorskiej. Na szczególne wyróżnienie zasługuje działal-
ność ligowa Oddziałów LMK Bobowo, Czersk, Chełmno, Chełm-
ża, Liniewo, Pogódki, Rumia, Toruń Bydgoskie Przedmieście,
Toruń Ogólny, oraz Obwodów: Gdynia, Grudziądz, Kolejowy
przy D. O. K. P. i Toruń.

Stan Ogniw LMK Okręgu Pomorskiego.

Data	Obwody	Oddziały	Koła Zwykłe	Koła Szkolne	Razem
1. IV. 1933	—	15	—	—	15
1. I. 1935	1	42	69	27	139
1. I. 1937	3	66	59	65	193
31. XII. 1937	8	75	94	109	286
1. I. 1938	16	104	96	132	348
1. IV. 1938	17	107	110	178	412

Stan członków LMK w Okręgu Pomorskim.

Data	Zwyczajni	Popierający	Zbiorowi		Razem
			starsi	szkolni	
1. IV. 1933	2298	—	95	—	2.393
1. I. 1935	5790	—	17.451	—	23.241
1. I. 1937	5481	4051	23.596	2.477	35.607
31. XII. 1937	5806	4081	20.848	8.524	39.262
1. I. 1938	7601	4741	22.507	10.778	45.629
1. IV. 1938	897	5039	26.077	13.841	53.926

Ilość miejscowości w województwie pomorskim, w których znajdowały się Ognia LMK.

1. IV. 1933	15
1. I. 1935	112
1. I. 1937	129
31. XII. 1937	206
1. I. 1938	288
1. IV. 1938	312

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa utrzymywała bezpośredni kontakt z Polską Agencją Telegraficzną i prasą pomorską, stale informując ją o pracach organizacyjnych Okręgu Pomorskiego LMK. Na szczególne podkreślenie zasługuje bardzo przychylnie ustosunkowanie się do prac ligowych i częste zamieszczanie artykułów o LMK oraz haseł FOM-u przez: „Dzień Pomorza“, „Dziennik Bydgoski“, „Kurier Bałtycki“, „I. K. C.“ i „Słowo Pomorskie“. Wymienione pisma oraz szereg innych pism regionalnych położyły wielkie zasługi przy popularyzacji ideologii i haseł Ligi Morskiej i Kolonialnej. Również Sekcja Organizacyjno-Propagandowa czuje się w obowiązku złożenia podziękowania Rozgłośni Pomorskiej, która stale z wielką gotowością nadawała komunikaty o pracach LMK na Pomorzu. Ostatnio węzły współpracy z Rozgłośnią Pomorską zostały jeszcze bardziej zacieśnione, co już po upływie okresu sprawozdawczego znalazło wyraz w urzędzeniu audycji dla Kół Szkolnych p. t. „Praca w modelarni“ i w nadawaniu dłuższych pogadanek o LMK.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa w realizowaniu swoich zadań współpracowała z kilku innymi organizacjami, jak n. p. Polskim Związkiem Zachodnim przy urządzaniu odczytów p. komandora Kłossowskiego, z Towarzystwem Budowy Bazyliki Morskiej w Gdyni, z Związkiem Harcerstwa Polskiego, z Kolejowym Przysposobieniem Wojskowym, a zwłaszcza z Sekcją teatralną K. P. W. „Scena“.

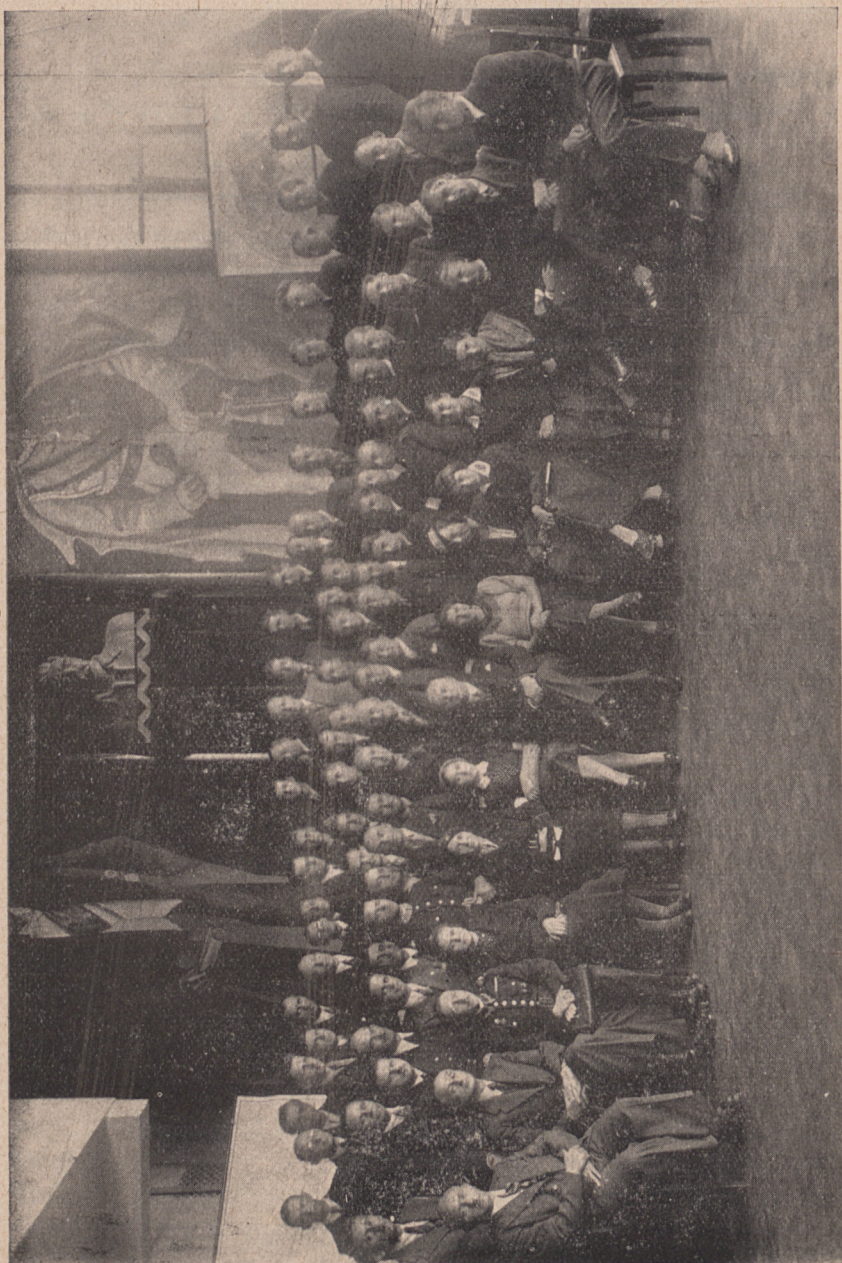
Dzięki „Scenie“ po raz pierwszy w roku ubiegłym można było rozwinąć propagandę celów i zadań LMK za pośrednictwem widowisk teatralnych. Na program przygotowanego przez „Scenę“ widowiska „Wieczór Morski“ złożyły się inscenizowane utwory p. t. „Ave Mare Nostrum“, „Pancerne twórzmy szaty u morskich Polski wrót“ i „Marynarze“.

Program bogaty w treść zarówno, gdy chodzi o problemy polskiej siły zbrojnej na morzu, jak i konieczność skupienia się społeczeństwa polskiego pod sztandarem LMK. „Scena“ po wystawieniu „Wieczoru“ w Teatrze Ziemi Pomorskiej w Toruniu, w dniu 28 lutego 1937 r. udała się w podróż objazdową i powtórzyła tę imprezę w czasie od dn. 19 marca do 18 lipca w Kartuzach, Chojnicach, Kościerzynie, Tucholi, Gdyni, Bydgoszczy, Jabłonowie, Chełmży, Nakle, Karsznicach, Starogardzie (2 razy), Tczewie, Pucku, Czersku, Świeciu, Lidzbarku, Brodnicy, Działdowie i Skórczu, ogółem 24 razy. „Wieczór Morski“ spotykał

się wszędzie z gorącym przyjęciem i zyskał pełne uznanie w prasie pomorskiej. Imprezę tę finansował Obwód Kolejowy przy D. O. K. P. Toruń. Kierownikiem „Sceny“, reżyserem i autorem „Wieczoru Morskiego“ był p. Edward Michalski.

Przyrost względnie spadek procentowy członków zwyczajnych w poszczególnych Okręgach L. M. K. w dn. 1. I. 1938 r. w stosunku do 1. I. 1937 r.

O k r ę g	Wzrost %	Spadek %
1. Nowogródzki	43,6	—
2. Pomorski	38,6	—
3. Radomsko-Kielecki	36,1	—
4. Białostocki	29,4	—
5. Stanisławowski	27,5	—
6. Wołyński	26,5	—
7. Śląski	24,1	—
8. Woj. Warszawskie	23,5	—
9. Łódzki	22,0	—
10. Wileński	17,9	—
11. Krakowski	12,6	—
12. Tarnopolski	9,6	—
13. Stołeczny	7,4	—
14. Lwowski	4,2	—
15. Poleski	2,7	—
16. Lubelski	1,1	—
17. Jarosławski	—	5,0
18. Poznański	—	12,4

Uczestnicy Okręgowego Kursu Instruktorskiego zorganizowanego przez Zarząd Okręgu w dniach 30, 31. X. i 1. XI. 1937 r.

STAN CZŁONKÓW OKRĘGU POMORSKIEGO L. M. K.
w dniu 31. XII. 1937 r.

L. p.	Oddział	Rzezy- wistych	Popiera- jących	Zbiorowych		Razem	Kól	
				szk.	zw.		szk.	zw.
1	Bobowo	—	—	177	100	277	5	—
2	Brodnica	114	190	278	84	666	3	—
3	Chełmno	170	29	397	147	743	6	4
4	Chełmża	19	33	475	10	537	3	—
5	Chojnice	91	104	371	361	927	4	2
6	Czersk	26	64	166	107	363	1	—
7	Dąbrowa Chełm.	5	16	—	18	39	—	—
8	Działdowo	50	—	—	50	100	—	—
9	Gdynia ogólne	1949	—	762	—	2711	6	—
10	Gdynia Żegl. i Polbryt	127	—	—	—	127	—	—
11	Gdynia Polskarob.	34	—	—	—	34	—	—
12	Rumia-Zagórze	40	—	—	—	40	—	—
13	Golub	47	20	25	30	122	1	—
14	Gostyczyn	4	4	—	180	188	—	—
15	Górzno	—	17	—	9	26	—	—
16	Grudziądz	481	494	1420	307	2702	23	5
17	Hel	60	—	—	10	70	—	—
18	Kaliska	10	16	—	—	26	—	—
19	Kartuzy	70	48	278	396	792	6	7
20	Kocborowo	20	17	—	—	37	—	—
21	Kościerzyna	40	53	30	77	200	2	8
22	Kowalewo	4	24	—	119	147	—	—
23	Lidzbark	14	11	63	76	164	1	—
24	Liniewo	11	51	—	90	152	—	4
25	Lipusz	8	18	—	48	74	—	—
26	Lubawa	19	20	186	93	318	2	—
27	Lubichowo	—	30	—	—	30	—	—
28	Łasin	15	22	—	9	46	—	—
29	Nowa Karczma	14	33	—	132	179	—	1
30	Nowe	6	21	—	27	54	—	—
31	Nowe Miasto	15	9	38	239	331	1	—
32	Osieczna	—	16	115	—	131	1	—
33	Pelplin	25	40	120	—	185	2	—
34	Pogódkki	13	3	110	51	177	4	—
35	Puck	148	110	61	—	319	1	—
36	Sępólno	28	3	60	38	129	1	—
37	Skarszewy	3	25	—	10	38	—	—
38	Skórcz	2	38	22	—	62	1	—
39	Stara Kiszewa	10	33	—	104	147	—	5
40	Starogard	156	96	700	204	1156	5	1
41	Sulęcyno	3	4	—	37	44	—	—
42	Świecie	63	4	143	72	282	2	2
43	Tczew	190	225	295	150	860	9	1
44	Toruń Bydgoskie	185	103	1144	294	1726	6	8
45	Toruń Jakubskie	73	92	111	35	311	4	4
46	Toruń Miasto	428	167	737	849	2181	4	29
47	Toruń Podgórz	95	160	—	70	325	—	1
48	Tuchola	10	6	48	24	88	1	1
49	Unisław	9	11	41	47	108	1	1
50	Wbąrzeźno	—	57	54	27	138	2	—
51	Wejherowo	93	224	—	179	496	—	9
52	Zblewo	4	15	97	10	126	1	1
53	Obwód Kolejowy	805	1275	—	15928	18008	—	—
Razem		5806	4081	8524	208048	39250	109	94

STAN CZŁONKÓW W POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCIACH I ODDZIAŁACH OKRĘGU POMORSKIEGO L. M. K.

Uwzględniono miejscowości, w których znajdują się Oddziały LMK. Pominięto miejscowości posiadające jedynie Koła zwykłe lub Szkolne L. M. K.

Zestawienie na dzień 1 kwietnia 1938 r.

L. p.	Miejscowość	Zwyczajnych	Popierających	Zbiorowych		Razem	Kół	
				szk.	zw.		szk.	zw.
1	Gdynia	2530	—	1011	862	4403	11	17
	Oddziały							
	Gdynia Ogólny	1971	—	1011	—	2982	11	17
	Warsztaty Marynarki Wojennej	80	—	—	500	580	—	—
	Żegl. Polska i Polbryt	126	—	—	—	126	—	—
	Portowy	120	—	—	—	120	—	—
	Paged	75	—	—	200	275	—	—
	Polskarob	90	—	—	—	90	—	—
	Urząd Morski	50	—	—	—	50	—	—
	Stocznia	18	—	—	130	148	—	—
	Rybacy	—	—	—	32	32	—	—
2	Toruń	894	540	2818	1462	5713	19	5
	Toruń-Miasto	424	206	816	916	2362	6	3
	Bydgoskie Przedmieście	192	110	1413	295	2009	8	1
	Podgórz	103	167	129	118	517	1	—
	Jakubskie Przedmieście	175	57	460	133	825	4	1
3	Bydgoszcz	590	108	450	1600	2748	7	—
	Oddziały							
	Bydgoszcz Ogólny	461	—	450	1202	2113	6	—
	Lotnisko	119	98	—	72	289	1	—
	Szkoła Podchorążych	—	—	—	268	268	—	—
	Państw. Zakłady Wodne	10	10	—	58	78	—	—
4	Grudziądz	469	519	1850	81	2919	24	4
5	Włocławek	600	45	506	843	1994	11	8
	Oddziały							
	Włocławek Ogólny	421	—	506	768	1695	11	7
	Ubezpieczalnia Cpoł.	127	—	—	29	156	—	1
	Poczta	52	45	—	46	143	—	—
6	Tczew	190	225	150	—	565	8	—
7	Chełmno	205	71	640	207	1123	8	4
8	Starogard	160	107	657	234	1158	7	2
9	Inowrocław	148	130	73	457	808	2	7
	Oddziały							
	Inowrocław Ogólny	118	30	73	457	678	2	7
	Garnizonowy	30	100	—	—	130	—	—
10	Wejherowo	96	213	—	181	490	—	9
11	Brodnica	103	167	331	84	685	4	—
12	Puck	161	110	—	—	261	1	1
13	Chojnice	96	106	371	352	925	4	2
14	Rumia	88	36	707	288	1119	3	—
15	Kartuzy	68	59	355	420	902	7	8
16	Hel	145	—	—	—	145	—	—
17	Lipno	90	33	161	60	344	2	—
18	Kościerzyna	45	59	390	163	657	2	12
19	Brześć Kujawski	87	46	—	—	133	—	—
	Oddziały							
	K. K. O.	55	1	—	—	55	—	—
	Cukrownia	32	—	—	—	32	—	—

L. p.	Miejscowość	Zwy- czaj- nych	Pcpie- rajq- cych	Zbiorowych		Razem	Kół	
				szk.	zw.		szk.	zw.
	Szkoła Rolnicza	—	45	—	—	45	—	—
20	Rypin	58	60	40	—	158	4	—
21	Lubawa	23	23	168	372	586	2	1
22	Swiecie	63	4	143	72	282	2	2
23	Czersk	26	64	166	112	368	1	—
24	Chełmca	49	41	—	20	110	—	—
25	Nakło	21	45	80	219	365	3	3
26	Chełmża	22	31	499	20	572	3	—
27	Nowe Miasto	15	36	—	279	330	1	—
28	Kocborowo	21	14	—	317	352	—	—
29	Golub	37	25	21	39	122	1	—
30	Liniewo	11	51	—	90	152	—	4
31	Pelplin	25	40	—	—	65	—	—
32	Janikowo	32	10	95	27	164	1	1
33	Piechcin	24	20	—	103	147	—	—
34	Nowa Karczma	14	33	—	132	179	—	1
35	Unisław	16	24	112	93	245	3	2
36	Kruszwica	21	33	81	—	135	2	3
37	Wyrzysk	20	14	—	145	179	—	1
38	Wąbrzeźno	—	68	76	37	181	1	—
39	Ostrowite	29	17	—	—	46	—	—
40	Barcin	24	7	50	65	146	1	—
41	Kcynia	14	33	—	57	104	—	—
42	Koronowo	10	32	85	57	184	1	1
43	Łasin	14	24	32	33	103	1	1
44	Fordon	4	50	26	—	80	1	—
45	Sępólno	25	4	60	—	89	1	—
46	Kowalewo	5	25	—	116	146	—	—
47	Tuchola	12	6	214	33	265	2	—
48	Skępe	25	—	74	—	99	1	—
49	Łabiszyn	5	29	178	—	212	1	—
50	Pogódki	14	7	98	59	178	5	4
51	Stara Kiszewa	3	34	15	53	105	3	4
52	Czerniewice	25	—	—	—	25	—	—
53	Szubin	10	25	—	25	60	—	—
54	Gostyczyn	4	4	180	—	188	—	—
55	Kaliska	10	17	103	2	132	—	—
56	Skórcz	2	34	88	—	124	1	—
57	Gniewkowo	—	13	78	96	190	2	1
58	Bobowo	4	145	234	—	383	6	—
59	Mrocza	4	14	65	68	151	1	—
60	Białośliwie	7	17	85	10	119	2	—
61	Sadki	14	10	—	13	37	—	—
62	Aleksandrów	20	—	—	—	20	—	—
63	Zblewo	2	18	85	20	125	2	1
64	Łobzenica	7	—	—	90	97	—	1
65	Mełno	1	20	—	47	68	—	—
66	Osieczna	2	26	—	—	28	—	—
67	Dąbrowa Chełmińska	3	18	—	17	38	—	—
68	Lubichowo	—	27	—	—	27	2	—
69	Lipusz	3	16	—	21	40	—	—
70	Osiek	2	14	—	26	42	—	—
71	Nieszawa	10	—	—	15	25	—	—
72	Górzno	—	20	—	4	24	—	—
73	Nowe	—	—	140	—	140	1	—
74	Skarszewy	4	—	—	20	24	—	—
75	Sulęczyño	—	3	—	36	39	—	—

STAN ORGANIZACYJNY OBWODÓW OKRĘGU POMORSKIEGO L. M. K. W DN. 1. IV. 1938 R.

L. p.		Zwyczajnych	Popierających	Zbiorowych		Razem	Kół	
				szk.	zw.		szk.	zw.
	I. Obwód Kolejowy przy Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych, Toruń.	1106	1120	—	14485	16711	—	—
	Oddziały							
1	Toruń II	291	190	—	1919	2400	—	—
2	Tczew	263	82	—	2234	2579	—	—
3	Grudziądz	136	156	—	1626	1918	—	—
4	Bydgoszcz II	46	115	—	2150	2311	—	—
5	Gdynia	64	127	—	1806	1997	—	—
6	Toruń I	152	173	—	403	728	—	—
7	Bydgoszcz III	28	92	—	2228	2348	—	—
8	Chojnice	49	50	—	905	1004	—	—
9	Bydgoszcz I	47	76	—	227	350	—	—
10	Gdańsk	20	52	—	582	654	—	—
11	Dyrekcja Kolejowa	10	7	—	405	422	—	—
	II. Obwód Gdynia	2618	36	1718	1150	5522	14	17
	Oddziały							
1	Ogólny	1971	—	1011	—	2982	11	17
2	Rumia	88	36	707	288	1119	3	—
3	Warsztaty Marynarki Wojennej	80	—	—	500	580	—	—
4	Żegluga Polska i Polbryt	126	—	—	—	126	—	—
5	Portowy	120	—	—	—	120	—	—
6	Paged	75	—	—	200	275	—	—
7	Polskarob	90	—	—	—	90	—	—
8	Urząd Morski	50	—	—	—	50	—	—
9	Stocznia	18	—	—	130	148	—	—
10	Rybacy	—	—	—	32	32	—	—
	III. Obwód Toruń	916	571	3317	1482	6286	22	5
	Oddziały							
1	Ogólny	424	206	816	916	2362	6	3
2	Bydgoskie Przedmieście	192	110	1413	295	2010	8	1
3	Podgórz	103	167	129	118	517	1	—
4	Jakubskie Przedmieście	175	57	460	133	825	4	1
5	Chełmża	22	31	499	20	572	3	—
	IV. Obwód Bydgoszcz	604	190	561	1657	3012	9	1
	Oddziały							
1	Ogólny	461	—	450	1202	2113	6	—
2	Lotnisko	119	98	—	72	289	1	—
3	Koronowo	10	32	85	57	184	1	1
4	Fordon	4	50	26	—	80	1	—
5	Szkoła Podchorążych	—	—	—	268	268	—	—
6	Państw. Zakłady Wodne	10	10	—	58	78	—	—

L. p.		Zwy- czaj- nych	Popie- raja- cych	Zbiorowych		Razem	Kół	
				szk.	zw.		szk.	zw.
	V. Obwód Grudziądz	484	563	1872	161	3080	25	5
	Oddziały							
1	Grudziądz	469	519	1850	81	2919	24	4
2	Łasin	14	24	32	33	103	1	1
3	Metno	1	20	—	47	68	—	—
	VI. Obwód Włocławek	712	91	506	843	2152	11	8
	Oddziały							
1	Ogólny	421	—	506	768	1695	11	7
2	Ubezpieczalnia Społ.	127	—	—	29	156	—	1
3	Poczta	52	45	—	46	143	—	—
4	Brześć Kujawski K.K.O.	55	1	—	—	56	—	—
5	Brześć Kujawski Cukro- wnia	32	—	—	—	32	—	—
6	Czerniewice	25	—	—	—	25	—	—
7	Brześć Stary Szkoła Rol- nicza	—	45	—	—	45	—	—
	VII. Obwód Starogard	201	388	1167	573	2329	16	3
	Oddziały							
1	Starogard	160	107	657	234	1158	7	2
2	Komcaborowo	21	14	—	317	352	—	—
3	Kaliska	10	17	103	2	132	—	—
4	Skórcz	2	34	88	—	124	1	—
5	Bobowo	4	145	234	—	383	6	—
6	Zblewo	2	18	85	20	125	2	1
7	Osieczna	2	26	—	—	28	—	—
8	Lubichowo	—	27	—	—	27	—	—
	VIII. Obwód Inowrocław	204	186	327	580	1297	7	12
	Oddziały							
1	Ogólny	118	30	73	457	678	2	7
2	Garnizonowy	30	100	—	—	130	—	—
3	Janikowo	32	10	95	27	164	1	1
4	Kruszwica	21	33	81	—	135	2	3
5	Gniewkowo	3	13	78	96	190	2	1
	IX. Obwód Puck	306	110	—	—	416	1	1
	Oddziały							
1	Puck	161	110	—	—	261	1	1
2	Hel	145	—	—	—	145	—	—
	X. Obwód Kościerzyna	94	200	503	538	1335	10	25
	Oddziały							
1	Kościerzyna	45	59	390	163	657	2	12
2	Liniewo	11	51	—	90	152	—	4
3	Nowa Karczma	14	33	—	132	179	—	1
4	Pogódki	14	7	98	59	178	5	4
5	Stara Kiszewa	3	34	15	53	105	3	4
6	Lipusz	3	16	—	21	40	—	—
7	Skarszewy	4	—	—	20	24	—	—

L. p.		Zwy- czaj- nych	Popie- -rajg- cych	Zbiorowych		Razem	Kół	
				szk.	zw.		szk.	zw.
	XI. Obwód Kolejowy przy Francusko-Polskim Towarzystwie Kolejowym Bydgoszcz							
	3 Oddziały	160	—	—	840	1000	—	—
	XII. Obwód Lipno	164	74	235	80	553	3	—
	Oddziały							
	1 Lipno	90	33	161	60	344	2	—
	2 Chełmca	49	41	—	20	110	—	—
	3 Sकेpe	25	—	74	—	99	1	—
	XIII. Obwód Wyrzysk	75	114	230	571	990	6	5
	Oddziały							
	1 Nakło	21	45	80	219	365	3	3
	2 Wyrzysk	20	14	—	145	179	—	1
	3 Mrocza	4	14	65	68	151	1	—
	4 Białośliwie	7	17	85	10	119	2	—
	5 Sadki	14	10	—	13	37	—	—
	5 Łobżenica	7	—	—	90	97	—	1
	7 Osiek	2	14	—	26	42	—	—
	XIV. Obwód Szubin	77	114	228	250	669	2	—
	Oddziały							
	1 Piechcin	24	20	—	103	147	—	—
	2 Barcin	24	7	50	65	146	1	—
	3 Kcynia	14	33	—	57	104	—	—
	4 Łabiszyn	5	29	178	—	212	1	—
	5 Szubin	10	25	—	25	60	—	—
	XV. Obwód Rypin	87	77	40	—	204	4	—
	Oddziały							
	1 Rypin	58	60	40	—	158	4	—
	2 Ostrowite	29	17	—	—	46	—	—
	XVI. Obwód Świecie	63	4	283	72	422	3	2
	Oddziały							
	1 Świecie	63	4	143	72	282	2	2
	2 Nowe	—	—	140	—	140	1	—
	XVII. Obwód Aleksandrów	30	—	—	15	45	—	—
	Oddziały							
	1 Aleksandrów	20	—	—	—	20	—	—
	2 Nieszawa	10	—	—	15	25	—	—

II. Sekcja Obrony Morskiej

Przewodniczący: p. naczelnik Urzędu Skarbowego
Henryk Tytułski.

Zestawienie wpłat na Fundusz Obrony Morskiej do dn. 1. I. 1938 r. z terenu poszczególnych Okręgów LMK zebraną do tego okresu kwotą zł 363.166 gr 77 klasyfikuje Okręg Pomorski LMK na 5-tym miejscu, a więc na miejscu czołowym spośród 18-tu Okręgów w kraju.

Dwudziestokilku procentowy wzrost sum zebranych przez Okręg Pomorski na FOM w r. 1937 w porównaniu z rokiem 1936, świadczy dobitnie, że mimo skierowania ofiarności społecznej w bardzo poważnej mierze na F. O. N. i na Pomoc Zimową, czego nie było w ubiegłych latach, Okręg Pomorski LMK wykazał na terenie zbiórki na Fundusz Obrony Morskiej wielką żywotność, przewyższając sumami zebranymi inne, większe terytorialnie i ludnościowo Okręgi.

Okręg Pomorski w dotychczasowych ramach mały i stosunkowo ubogi, posiadający mniej ludności niż Warszawa, dwukrotnie mniejszy niż Okręg Poznański, Województwa Warszawskiego, Radomsko-Kielecki czy Lubelski, a wiele uboższy niż Okręg Śląski proporcjonalnie do swego zakresu terytorialnego i stopy zamożności, wynikami swych prac w zbiorce na Fundusz Obrony Morskiej, dowiódł dużej sprawności organizacyjnej.

Sumy zebrane przez Okręg Pomorski na FOM:

w r. 1934 =	zł 52.556 gr 45
w r. 1935 =	zł 73.707 gr 50
w r. 1936 =	zł 55.339 gr 67
w r. 1937 =	zł 71.943 gr 15
razem: 1) w gotówce	= 253.546 zł 77 gr
2) w papierach wartościowych . .	= 109.620 zł
Ogółem	363.166 zł 77 gr

a więc na piątym miejscu w kraju.

ZESTAWIENIE WPLĄT NA FOM
z terenu poszczególnych Okręgów LMK

O k r ę g	Wpłaty w r. 1937	Ogółem do 1 I. 38 r.	Wpłaty na ścigacze od 1.IX.37 do 1.IV.38
1. Stołeczny	255.335,28	901.349,31	195.809,88
2. Śląski	165.049,86	802.736,09	117.305,16
3. Radomsko-Kielecki	112.663,18	479.522,56	91.263,10
4. Pomorski	71.943,15	363.166,77	57.717,50
5. Lubelski	66.914,39	405.564,52	57.602,65
6. Łódzki	71.961,46	289.056,65	45.518,79
7. Woj. Warszawskiego	67.738,00	266.164,29	43.472,24
8. Krakowski	30.196,75	205.573,85	25.182,79
9. Poznański	29.737,15	211.617,85	3.973,13
10. Białostocki	23.848,10	118.529,39	13.189,66
11. Wołyński	26.604,92	173.402,30	15.582,33
12. Lwowski	18.431,92	172.823,37	13.329,06
13. Jarosławski	14.391,44	172.823,37	12.207,63
14. Nowogródzki	10.378,18	49.533,35	11.297,83
15. Tarnopolski	10.747,71	51.388,55	8.899,49
16. Poleski	11.633,50	61.863,37	8.304,93
17. Stanisławowski	10.558,30	51.714,44	8.115,13
18. Wileński	10.521,81	72.212,65	7.542,45

Pan Wojewoda Pomorski Minister Władysław Raczkiewicz
podczas akademii zorganizowanej przez Zarząd Okręgu w dn.
13. II. 1938 r. na 18-tą rocznicę odzyskania morza.

WPLĄTY NA FUNDUSZ OBRONY MORSKIEJ W R. 1937.

Zestawienie według miejscowości i Oddziałów Okręgu Pomorskiego LMK.

Lp.	Miejscowość	Za zna zki		Ofiary		razem	
		zł	gr	zł	gr	zł	gr
1.	Gdynia	72,95		9.752,97		9.825,92	
2.	Toruń	665,14		2.215,95		2.881,40	
	Miasto	611,95		1.627,75		2.239,70	
	Bydgoskie Przedm.	53,50		584,70		638,20	
	Jakubskie Przedm.	—		3,50		3,50	
3.	Chojnice	1 153,20		119,83		1.273,03	
4.	Grudziądz	1,059,52		114,08		1.173,60	
5.	Tczew	577,21		313,51		890,72	
6.	Chełmno	400,—		390,89		790,89	
7.	Kartuzy	637,69		144,24		781,93	
8.	Brodnica	611,35		—		611,35	
9.	Pogódki	—		522,66		522,66	
10.	Sępólno	70,—		350,68		420,68	
11.	Hel	46,10		270,42		316,52	
12.	Starogard	191,85		110,98		302,83	
	Oddział	191,85		85,98		277,83	
	Obwód	—		25,—		25,—	
13.	Pelplin	100,—		197,30		297,30	
14.	Kościerzyna	—		291,05		291,05	
15.	Tuchola	83,30		196,29		279,59	
16.	Działdowo	134,35		50,—		184,35	
17.	Puck	37,35		126,28		163,63	
18.	Świecie	—		161,85		161,85	
19.	Lubawa	49,55		106,31		155,86	
20.	Czersk	9,75		133,50		143,25	
21.	Wejherowo	88,29		43,25		131,54	
22.	Golub	27,25		82,70		109,95	
23.	Dąbrowa Chełmińska	15,45		91,72		107,17	
24.	Kocborowo	92,—		—		92,—	
25.	Kowalewo	4,80		82,01		86,81	
26.	Nowe	—		78,41		78,41	
27.	Nowe Miasto	67,50		10,—		77,50	
28.	Wąbrzeźno	—		60,64		60,64	
29.	Chełmża	—		52,92		52,92	
30.	Liniewo	—		52,80		52,80	
31.	Stara Kiszewa	—		51,59		51,59	
32.	Skórcz	2,50		34,03		36,53	
33.	Rumia	—		32,80		32,80	
34.	Unisław	—		28,33		28,33	
35.	Zblewo	25,32		—		25,32	
36.	Łasin	—		22,97		22,97	
37.	Lubichowo	—		16,—		16,—	
38.	Lidzbark	—		14,94		14,94	
39.	Śliwice	—		7,10		7,10	
40.	Skarszewy	—		6,70		6,70	

inne wpłaty na FOM:

Polbryt i Żegluga Polska, Gdynia	40.000,— zł
Obwód Kolejowy przy D. O. K. P. Toruń	5.004,— zł
p. J. Jastrzębski	1.472,28 zł
różne wpłaty do Zarządu Głównego w go- tówce i papierach wartościowych	2.477,17 zł
Razem w r. 1937	71.549,15 zł

Na podstawie tabeli wpłat w r. 1937 na szczególne podkreślenie zasługuje wynik zbiórki na FOM osiągnięty przez Oddział LMK w małej wiosce powiatu starogardzkiego Pogódki, wyrażający się w sumie 522 zł 66 gr i wysuwający ten Oddział na 9-te miejsce w Okręgu przed całym szeregiem miast pomorskich. Wielki sukces Oddziału LMK Pogódki powinien stanowić wzór dla wszystkich naszych Ogniw dowodząc dosadnie, że przy pomocy energicznej pracy Obwodów i Oddziałów można osiągnąć tak piękne przykłady ofiarności społecznej.

Również na wyróżnienie zasługuje zebrana przez Oddział Toruń — Bydgoskie Przedmieście suma 638 zł 20 gr, z wolnych datków na dancingach organizowanych co czwartek przez ten Oddział w lokalu „Esplanada“ w Toruniu.

Okręgowa Sekcja Obrony Morskiej pragnie złożyć podziękowanie firmom „Polbryt“ i „Żegluga Polska“ z Gdyni, które ofiarowały na FOM kwotę 40.000,— zł oraz p. J. Jastrzębskiemu za zebranie drogą osobistych pełnych poświęcenia starań, kwoty zł 1.472 gr 28.

III. Sekcja Kolonialna.

Przewodniczący: p. kmdr ppor. dypl. rez. Jerzy Kłossowski.

Sekcja Kolonialna pod przewodnictwem p. Komandora Kłossowskiego rozwijała w roku ubiegłym intensywną działalność mającą na celu jak największe spopularyzowanie na Pomorzu wysuwanych przez LMK haseł kolonialnych.

Propagandę polskich problemów kolonialnych i kolonizacyjnych przeprowadzano drogą odczytów i przez wyszkolenie kadry instruktorów na Kursie Okręgowym.

P. Komandor Kłossowski wygłosił odczyty p. t. „Polityczne i gospodarcze znaczenie kolonij dla życia i rozwoju poszczególnych państw“ i „O naszych sprawach morskich i kolonialnych“ w następujących miejscowościach: 29. I. w Tczewie, 11. II. w Bydgoszczy, 15. IV. w Chojnicach, 18. IV. w Starogardzie, 19. IV. w Tczewie, 22. IV. w Grudziądzu, 27. IV. w Gdyni i 30. IV. w Toruniu.

Akcję odczytową na tematy kolonialne prowadzili p. prof. mgr Kublin, z ramienia Obwodu Kolejowego i kierownik Biura Zarządu Okręgu mgr Grzeszczak.

Zorganizowany przez Zarząd Okręgu Kurs Instruktorski w dn. 30, 31. X. i 1. XI. pod hasłem „Chcemy silnej floty wo-

jennej i kolonij“ w szerokim zakresie uwzględnił nasze zagadnienia kolonialne. Omówienia Kursu dokonano na stronach poprzednich.

W sposób bardzo wydatny do propagandy problemów kolonialnych przyczyniają się hasła kolonialne zawieszane z inicjatywy Obwodu Kolejowego przy D. O. K. P. Toruń, na wszystkich stacjach kolejowych na Pomorzu.

IV. Sekcja Młodzieżowa

Przewodniczący: p. prof. Jan Eckmann

Jednym z podstawowych zadań Ligi Morskiej i Kolonialnej jest wychowanie młodego pokolenia. Problem możliwie dokładnego zaznajomienia młodzieży z kwestiami morskimi w sposób szczególnie doniosły występuje na Pomorzu. Wychodząc z tego założenia Okręg Pomorski LMK szczególnie nacisk kładzie na organizowanie Kół Szkolnych LMK i na pracę w tych Kołach, idącą w tym kierunku, aby młodzież szkolna już od klas najniższych stopniowo zapoznawała się z naszymi zagadnieniami morskimi i kolonialnymi.

Powaga problemu morskiego wychowania naszej młodzieży, mimo głośnego dzisiaj zdania „o przeroście organizacyjnym na terenie młodzieżowym“ nie pozwala na rezygnację czy zahamowanie prac nad przygotowaniem młodzieży pomorskiej do jej zadań wypływających z zamieszkania na Pomorzu.

Stały rozwój organizacyjny Kół Szkolnych LMK w naszym Okręgu, fakty, że w miejscowościach, gdzie Nauczycielstwo wykazuje inicjatywę i ofiarną pracę nad rozkrzewieniem ideologii Ligi Morskiej i Kolonialnej, udaje się w sposób bardzo pomyślny rozbudować sieć Kół Szkolnych LMK, jak na przykład w Grudziądzu, gdzie istnieją Koła LMK w 24 szkołach, zrzeszając 1850 dzieci, lub nawet w małych wioskach, jak Bobowo w powiecie starogardzkim, posiadające 6 Kół Szkolnych z 234 dziećmi, świadczą o wielkich możliwościach poczynania organizacyjnych Ligi Morskiej i Kolonialnej na odcinku młodzieżowym, o ile te poczynania spotkają się z przychylnym ustosunkowaniem i współpracą ze strony sfer nauczycielskich.

Stan Kół Szkolnych LMK.

Data	Ilość członków	Ilość kół szkolnych
1. I. 1935	—	—
1. I. 1937	2.477	27
31. XII. 1937	8.524	65
1. I. 1938	10.778	109
1. IV. 1938	13.841	178

Przyrost, względnie spadek procentowy członków Kół Szkolnych w poszczególnych Okręgach LMK w dn. 1. I. 1938 r. w stosunku do 1. I. 1937 r.:

O k r ę g	zespołowych szkolnych	
	wzrost ‰	spadek ‰
1. Radomsko-Kielecki	587,4	—
2. Pomorski	335,1	—
3. Białostocki	233,5	—
4. Jarosławski	224,9	—
5. Stanisławowski	156,8	—
6. Krakowski	81,7	—
7. Wołyński	71,8	—
8. Woj. Warszawskie	57,8	—
9. Łódzki	33,5	—
10. Śląski	31,1	—
11. Tarnopolski	30,2	—
12. Lwowski	29,0	—
13. Poleski	24,5	—
14. Wileński	17,7	—
15. Stołeczny	13,7	—
16. Lubelski	10,1	—
17. Poznański	—	4,3
18. Nowogródzki	—	20,5

Działalność Sekcji w zasadniczym zarysie możnaby ująć w następujące punkty:

- 1) Nawiązanie ścisłego kontaktu z Chrześcijańsko-Narodowym Stowarzyszeniem Nauczycielstwa, którego członek Zarządu p. kierownik Wrzesiński został kooptowany do Sekcji Młodzieżowej Zarządu Okręgu. Również do Sekcji Młodzieżowej dokoptowano p. harcistrza Kowalskiego, dzięki czemu nawiązało się współpracę z Chorągwią Pomorską Związku Harcerstwa Polskiego.
- 2) Sekcja Młodzieżowa Zarządu Okręgu utrzymywała stale kontakt z P. P. Przewodniczącymi i Referentami Spraw Młodzieżowych przy Obwodach i Oddziałach oraz z P. P.

Wręczenie przez Prezesa Zarządu Okręgu p. Rudolfa Kadłowskiemu Wojewodzie Pomorskiemu Ministrowi Władysławowi Bączkiewiczowi symbolicznego czeku na zebraną przez Okręg Pomorski do dn. 1. I. 1938 r. na Fundusz Obrony Morskiej kwotę 358.527,— zł. Wręczenie odbyło się podczas uroczystej akademii w dn. 13. II. 1938 r.

Opiekunami Kół Szkolnych drogą okólników, lub też drogą wizytacyj i konferencyj.

- 3) Działalność w terenie była ożywiona. Prawie wszystkie Koła Szkolne urządziły kursy i zawody pływackie.
- 4) Konkurs p. t. „Słowo, rysunek i model“ pod hasłem „Morze“ wywołał żywy oddźwięk w Kołach Szkolnych naszego Okręgu, dając szerokie pole do wykonania różnorodnych prac stosownie do zdolności i zamiłowania. W niektórych Oddziałach odbyły się nawet wystawy, n. p. w Toruniu, Grudziądzu, Starogardzie itd. Konkursy miały stanowić pobudkę do zainteresowania młodzieży pomorskiej modelarstwem wodnym. O wielkich wynikach prac Kół Szkolnych dosadnie świadczyła wystawa tychże prac zorganizowana podczas Zjazdu Opiekunów Kół Szkolnych w Toruniu w dn. 28 listopada.
- 5) Zarząd Okręgu zwrócił się pismem z dn. 6. IV. do Inspektoratów szkolnych w województwie pomorskim, z prośbą o poparcie przy organizowaniu nowych Kół.
- 6) Kursy Instruktorskie Modelarstwa Wodnego odbyły się w Toruniu, Grudziądzu i Tczewie.
- 7) Na kurs instruktorski nad Naroczą wysłano 5 stypendystów Okręgu.
- 8) Celem przeprowadzenia planowej rozbudowy sieci Kół Szkolnych LMK, przeprowadzono spis wszystkich szkół na Pomorzu. Spis ten będzie wielkim ułatwieniem w przydzieleniu poszczególnym Oddziałom terenu pracy na odcinku młodzieżowym.
- 9) Opracowano i wydano drukiem odezwę — instrukcję, omawiającą organizację i różnorodne zakresy pracy w Kołach Szkolnych.
- 10) Zorganizowano w dn. 28. XI. Zjazd Opiekunów Szkolnych. Podczas Zjazdu odbyła się Wystawa Modeli i Sprzętu Wodnego.

V. SEKCJA ŻEGLUGI ŚRÓDLĄDOWEJ

Przewodniczący: p. kmdr inż. Ignacy Musiałowski.

W dziedzinie żeglugi śródlądowej Liga Morska i Kolonialna ma za zadanie inicjowanie i współdziałanie w regulacji rzek z Wisłą na czele, w rozbudowie dróg wodnych śródlądowych oraz w podniesieniu ich eksploatacji.

Wychodząc z tego statutowego założenia Liga Morska i Kolonialna zainteresowała się tak konferencją gdyńską w sprawie

budowy kanału Bydgoszcz — Gdynia (9 sierpnia 1937 r.) jak i oceną, z którą spotkała się ona wśród społeczeństwa pomorskiego, zainteresowanego przede wszystkim regulacją i uporządkowaniem Wisły.

Z inicjatywy Ligi Morskiej i Kolonialnej odbyła się w Grudniędzu dnia 19 września 1937 r. konferencja delegatów pomorskich miast nadwiślańskich, poświęcona omówieniu spraw, związanych z rolą Wisły jako drogi wodnej, w rozwoju gospodarczym miast pomorskich. Konferencja wykazała konieczność jak najszybszej regulacji Dolnej Wisły i potrzebę budowy kanału Tczew — Gdynia, któryby umożliwił Polsce poważny wpływ na koszty przeładunku naszych transportów wiślanych.

Działalność Sekcji Żeglugi Śródlądowej za rok sprawozdawczy była wyłącznie nastawiona na zagadnienia żeglugowe z konkretną wytyczną — stworzenia ogólnej organizacji szyperskiej, która mogłaby skutecznie bronić interesów ogółu szyprów.

Ostatnio na terenie Pomorza działały trzy stowarzyszenia:

- 1) Pomorski Związek Właścicieli Statków Żeglugi Śródlądowej w Toruniu z oddziałem w Bydgoszczy, który od 7. XII. 1935 r. działa na mocy statutu zatwierdzonego przez p. Wojewodę Pomorskiego.
- 2) Związek Polskiej Żeglugi Śródlądowej w Bydgoszczy, egzystujący od 1934 r. i działający bez zatwierdzonego statutu i
- 3) Polskie Zrzeszenie Właścicieli statków i barek „Jedność“ w Bydgoszczy, powstałe w pierwszej połowie 1937 roku i ubiegające się o zarejestrowanie i zatwierdzenie statutu.

Nadto na terenie Wolnego Miasta Gdańska działa bez zarejestrowania „Organizacja Rzecznego Taboru w Gdańsku“ i firma żeglugowa Spółdzielnia Transportowa „Wisła“ oraz na terenie Torunia — firma transportowa „Lloyd Toruński“. Ostatnie dwie firmy grupują szyprów z terenu pomorskiego i gdańskiego.

Jak wynika z powyższego zestawienia organizacyj i firm, szyperskich żeglugowych, istnieje silne rozproszkowanie, które nie poprawia doli szypra, lecz wręcz przeciwnie — pogarsza.

Ze takie rozproszkowanie organizacyj szyperskich jest niepożądanym tak dla ogółu szyprów, jak i dla samej żeglugi, wskazuje dobitnie fakt wysunięcia, w tym samym czasie, przez Urząd Wojewódzki Pomorski postulatu: „jeden związek szyperski“ do zrealizowania którego Urząd niezwłocznie przystąpił.

W związku z powyższym praca sekcji znacznie się ułatwia, tym bardziej, że przewodniczący sekcji z urzędu, współpracuje w realizacji wyznaczonego celu.

Po pewnym czasie, okazało się jednak, że zrealizowanie określonego planu będzie wymagało dłuższego okresu oraz intensywnej i umiejętnej pracy, ponieważ spory personalne i ambicje poszczególnych Zarządów istniejących organizacyj szyperskich oraz nieprzychylnie ustosunkowanie się firm żeglugowych stoją temu na przeszkodzie.

Stroną dodatnią, wskazującą na możliwość jednakże zorganizowania ogólnego związku szyperskiego jest negatywne ustosunkowanie się pewnej ilości szypców do istniejącego stanu, z drugiej zaś strony konsekwentne dążenie Urzędu Wojewódzkiego do zamierzonego celu.

Uczestnicy Kursu Modelarstwa Wodnego z wykonanymi przez siebie modelami.

BIURO ZARZĄDU OKRĘGU

Administrację organizacyjną Okręgu Pomorskiego, posiadającego w chwili obecnej 412 Ogniw LMK w 312 miejscowościach województwa pomorskiego, prowadzi Biuro Zarządu Okręgu.

Kierownikiem Biura jest od 1. IV. 1937 r. mgr praw Zdzisław Grzeszczak. Buchalterię ogólną i Funduszu Obrony Morskiej prowadzi p. Elżbieta Neuman, funkcje maszynistki oraz sprawy ewidencyjne i statystyczne pełni p. Bożena Czabańska. Biuro zatrudnia jednego gońca.

Mimo, że organizacyjnie Okręg Pomorski należy do najsilniejszych w Polsce, personel Biura Zarządu Okręgu jest minimalny, co powoduje, że urzędowanie odbywa się przeważnie dwurazowo.

W ciągu roku 1937 wysłano:

1) listów zwykłych	2628
2) listów poleconych	112
3) druków	3293
4) paczek	405

Biuro Zarządu Okręgu znajduje się w stałym kontakcie z prasą i Rozgłośnią Pomorską.

Bardzo obszerny dział buchalteryjny Biura Zarządu Okręgu posiada dwie odrębne księgowości, t. j. ogólną i dla Funduszu Obrony Morskiej. Buchalterię prowadzi się nowoczesnymi metodami: przy sprawach ogólnych systemem „Definitiv“, a przy sprawach FOM systemem kombinowanym amerykańsko-wołoskim.

Obroty ogólne wyrażają się sumą	393.046 zł 67 gr
Obroty F. O. M.	99.604 zł 51 gr
Razem obrót w r. 1937	492.651 zł 18 gr

Kierownik Biura Zarządu Okręgu w dn. 21, 22 i 23 maja zapoznał się w Zarządzie Głównym w Warszawie, z całokształtem funkcjonowania aparatu organizacyjnego LMK, a następnie w ciągu listopada odbył w Warszawie trzytygodniowy Centralny Kurs Instruktorski dla działaczy Ligi Morskiej i Kolonialnej. Obok działalności administracyjno-organizacyjnej Okręgiem, Kierownik Biura Zarządu Okręgu prowadził akcję odczytowo-propagandową, wygłaszając w ciągu roku 1937 — 26 odczytów propagandowych w kilkunastu miejscowościach Pomorza oraz dokonał instruktorskiej wizytacji kilkudziesięciu Ogniw Okręgu Pomorskiego LMK.

DZIAŁALNOŚĆ OBWODÓW OKRĘGU POMORSKIEGO L. M. K. W R. 1937

I. Obwód Kolejowy przy D. O. K. P. Toruń.

Zarząd Obwodu: Prezes — p. Komandor Jerzy Kłossowski, I wiceprezes — p. inż. Jan Krynicki, II wiceprezes — p. dr Stefan Hański, sekretarz — p. Paweł Kuziemski, skarbnik — p. Juliusz Byttner, zast. sekretarza — p. Herbert Leśniewski, zast. skarbnika — p. Władysław Górski.

Członkowie: — p. Ferdynad Szczypka, p. Władysław Konoński, p. Aleksander Kwaśniewski, p. Sylwester Piosik, zastępcy: — p. inż. Bronisław Glancer, p. Zygfryd Kamiński, p. Józef Nagórski, p. Maksymilian Tretkowski.

Komisja Rewizyjna: członkowie — p. Józef Golly, p. Konrad Lewandowski, p. Marcin Nowak, zastępcy — p. Juliusz Wasylkiewicz i p. Bronisław Buchholz.

Skład osobowy Zarządów Oddziałów Kolejowych L. M. K. Obwodu Kolejowego Toruń w r. 1937.

Oddział Toruń I:

- p. inż. Mięśowicz Kazimierz — prezes
- p. Gojżewski Witold — I wiceprezes
- p. Chromiński Feliks — II wiceprezes
- p. Buczkowski Stanisław — sekretarz
- p. Kalinowski Bolesław — skarbnik

Oddział Toruń II:

- p. Inż. Makarowski Wacław — prezes
- p. Hruszka Jan — wiceprezes
- p. Klimiuk Jan — sekretarz

- p. Lewandowski Teofil — zast. sekretarza
- p. Włodarski Władysław — skarbnik

Oddział Bydgoszcz I:

- p. Mgr Łaz Władysław — prezes
- p. Domagała Marian — wiceprezes
- p. Różalski Jan — sekretarz
- p. Barański — skarbnik

Oddział Bydgoszcz II:

- p. Inż. Krzyżanowski Tadeusz — prezes
- p. Inż. Stabrowski Kazimierz — wiceprezes
- p. Gackowski Teofil — sekretarz
- p. Kempieński Maksymilian — zast. sekretarza
- p. Kaczmarek Kazimierz — skarbnik

Oddział Bydgoszcz III:

- p. Inż. Goniprowski Aleksander — prezes
- p. Nowacki Stanisław — sekretarz
- p. Madaliński Karol — zast. sekretarza

Oddział Grudziądz:

- p. Inż. Madany Stanisław — prezes
- p. Inż. Sova Józef — wiceprezes
- p. Kuczorski Robert — sekretarz
- p. Stankiewicz — zast. sekretarza
- p. Ochman Adam — skarbnik

Oddział Chojnice:

- p. Trnka Stanisław — prezes
- p. Pipka Jan — I wiceprezes
- p. Kowalski Antoni — II wiceprezes
- p. Siarkowski Roman — sekretarz
- p. Homa Franciszek — zast. sekretarza
- p. Czapiewski Leonard — skarbnik

Oddział Tczew:

- p. Inż. Swoboda Józef — prezes
- p. Nowak Marcin — wiceprezes
- p. Profic Michał — sekretarz
- p. Woźniak Stefan — zast. sekretarza
- p. Pawłowicz Władysław — skarbnik
- p. Jastrzębski Adam — zast. skarbnika

Oddział Gdańsk:

- p. Dąbrowski Henryk — prezes
- p. Schulz Jan — I wiceprezes
- p. Dębowski Władysław — II wiceprezes
- p. inż. Miller Alfred — sekretarz
- p. Milewski Jakub — skarbnik
- p. Maciejewski Antoni — zast. sekretarza
- p. Deręgowski Bronisław — zast. skarbnika

Oddział Gdynia I:

- p. Manthei Alfons — prezes
- p. Woźniaczek Stanisław — wiceprezes
- p. Schmidt Aleksy — sekretarz
- p. Knitter Franciszek — skarbnik

Oddział Gdynia II:

- p. Opyrchał — prezes

Oddział Karsznice:

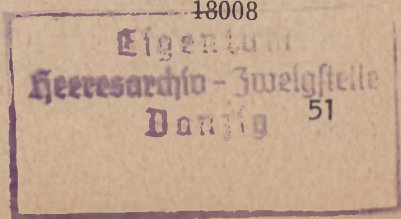
- p. Inż. Jesionowski Franciszek — prezes
- p. Chrzanowicz Adam — wiceprezes
- p. Górzecki Edmund — sekretarz
- p. Jagodda Franciszek — skarbnik.

Obwód Kolejowy przy D. O. K. P. Toruń, największy spośród Obwodów Okręgu Pomorskiego LMK, liczący w dn. 31. XII. 1937 r. 18.008 członków zorganizowanych w 13 Oddziałach Kolejowych LMK, jednoczy pod sztandarem LMK prawie wszystkich kolejarzy pomorskich, którzy swoją pełną entuzjazmu i poświęcenia pracą walnie przyczyniają się do ugruntowania haseł LMK na Pomorzu. Szeroka i różnorodna działalność Obwodu Kolejowego LMK wymagałaby obszernego omówienia i tylko wysokie koszty niniejszego sprawozdania zmuszają do ujęcia jej w kilku zaledwie punktach, podkreślających najważniejsze osiągnięcia. A więc w roku sprawozdawczym:

- 1) Odbyto dwa zebrania pełnego Zarządu i 9 posiedzeń Prezydium Zarządu.
- 2) W Walnym Zjeździe Delegatów w Poznaniu w maju 1937 r. wzięło udział 11 delegatów Obwodu i Oddziałów Kolejowych.
- 3) W r. 1937 Obwód Kolejowy podobnie jak w r. 1936 ufundował trzy stypendia im. gen. Orlicz-Dreszera w Pań-

- stwowej Szkole Morskiej w Gdyni. Każde stypendium wynosi 1.000,— zł rocznie i pierwszeństwo do ich uzyskania mają uczniowie niezamożnych kolejarzy pomorskich.
- 4) Sekcja Propagandowa zorganizowała 32 fachowe wykłady na tematy kolonialne, a Prezes Obwodu p. Komandor Kłossowski wygłosił w kilku większych miejscowościach Pomorza odczyty na temat: „Wpływ spraw morskich na dawne dzieje Polski“, „Polityka morska w stosunkach międzynarodowych“ i „Dziejowe znaczenie Pomorza w historii Polski“.
  - 5) Przeprowadzono bardzo udatną propagandę polskich problemów morskich i kolonialnych za pośrednictwem Sekcji Teatralnej K. P. W. „Scena“ pod kierownictwem p. E. Michalskiego. W 22 miejscowościach Pomorza wystawiono „Wieczór Morski“, który spotykał się wszędzie z entuzjastycznym przyjęciem.
  - 6) Zorganizowano 6 wycieczek do Gdyni, w których wzięło udział przeszło 300 osób.
  - 7) W Kursie Instruktorskim Okręgu wzięło udział 7 przedstawicieli Obwodu Kolejowego.
  - 8) Całemu szeregowi Kół Szkolnych LMK udzielono subwencji na modelarstwo wodne, łącznie w wysokości około tysiąca złotych.
  - 9) Na ścigacz „Pomorze“ przekazano 5.000,— zł i 450,— zł w obligacjach. Ogółem Obwód Kolejowy przekazał na FOM w ciągu ostatnich 2 i pół lat kwotę 30.000,— zł.
  - 10) Kolejarze pomorscy stale współpracowali z wieloma Obwodami i Oddziałami naszego Okręgu, przyczyniając się wydatnie do powodzenia szeregu imprez LMK, jak n. p. „Tydzień Morza“, akademie ku uczczeniu odzyskania dostępu do morza i t. d.
  - 11) W związku z przejęciem eksploatacji linii koncesjonowanej Herby Nowe — Gdynia przez Francusko-Polskie Towarzystwo Kolejowe utworzono ostatnio osobny Obwód Kolejowy dla pracowników tej linii.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	625	805
Popierających	1237	1275
Zbiorowych	15965	15928
Razem	17827	18008

Grupa uczestników Kursu Modelarstwa Wodnego zorganizowanego przez Zarząd Okręgu w dn. 13, 14 i 15 kwietnia 1938.

II. Obwód Gdynia.

Zarząd Obwodu: Prezes — p. inż. W. Gierdziejewski, I wiceprezes — p. kmdr Bolesław Sokołowski, II wiceprezes — p. insp. Stanisław Byjos, sekretarz — p. prof. dr Walenty Winid, zast. sekretarza — p. inż. Marian Zięcik, skarbnik — p. mgr Tadeusz Szmaj, zast. skarbnika — p. mgr Wiktor Słomowicz.

Członkowie Zarządu: p. Celina Jasińska, p. dyr. Stanisław Dzięciołowski, p. kmdr Gustaw Kański, p. insp. Józef Limbach, p. chor. Stanisław Wieczorkiewicz, p. dyr. Zygmunt Zabokrzeczki, p. Jan Bartoszczyk, p. mgr Edward Dobrowolski, p. inż. Wiktor Maracewicz, prezes Klubu Zeglarskiego „Gryf“ p. inż. Antoni Garnuszewski kmdr por., delegat Oddziału Kolejowego LMK p. nac. Alfons Manthei.

Komisja Rewizyjna: p. dr Tadeusz Hejnar, p. Włodzimierz Tokarski, p. Władysław Zaziemski, p. Józef Palica i p. Łucjan Michalski.

Stan organizacyjny w dniu 31. XII. 1937 r.

Oddziałów — 6

Kół Zwykłych — 16

Kół Szkolnych — 7

Członków Zwyczajnych 2325

Członków Popierających 22

Członków Zbiorowych Szkolnych 927

Członków Zbiorowych Zwykłych 249

Razem 3523

W roku sprawozdawczym przejęto z dn. 1. IV. 1937 r. agendy Ekspozytury Biura Zarządu Głównego LMK oraz zorganizowano Oddziały: 1) Żegluga Polska i Polbryt, 2) Rumia, 3) Rybaków, 4) Stoczni Gdynńskiej i 5) Polskarob.

Skład osobowy Sekcji Obrony Morskiej:

Przewodniczący — Prezes Sądu Okręgowego p. Jarosław Czarliński, I zastępca — p. dyr. Andrzej Wachowiak, II zastępca — p. dyr. Józef Kulikowski, sekretarz — p. mgr Władysław Baranowicz, zastępca sekretarza — p. Bogdan Tarchalski, skarbnik — p. Janusz Rybałtowski, zast. skarbnika — p. Mikołaj Fiszser.

W roku 1937 zebrano na FOM 9.825 zł 92 gr; firmy Polbryt i Żegluga Polska ofiarowały 40.000,— zł.

W działalności propagandowej Obwodu najważniejszą rolę stanowią uroczystości „Tygodnia Morza“. Przygotowanie organizacyjne i techniczne „Tygodnia Morza“ w Gdyni, stano-

więcego potężną manifestację narodową, spoczywały w głównej mierze, obok Komitetu „Tygodnia Morza“, na barkach Obwodu Gdynskiego LMK.

W uroczystościach „Tygodnia Morza“ w Gdyni wzięły udział Pan Prezydent R. P., wicepremier Kwiatkowski, przedstawiciele władz, delegaci belgijskiej, francuskiej, rumuńskiej i włoskiej Ligi Morskiej, Zarząd Główny LMK i wiele wybitnych osób z kraju i zagranicy. Dorocznym zwyczajem ze wszystkich krańców Polski przybyły do Gdyni pociągi popularne (13), przywózając około 6 tysięcy osób. Liczny udział w „Tygodniu Morza“ wzięła nadmorska ludność rybacka i Polonia z Gdańska.

W pierwszą rocznicę śmierci gen. Orlicz-Dreszera odbyło się nabożeństwo żałobne i złożenie wieńców przez Zarząd Główny LMK, Obwód Gdynski i delegacje innych organizacji.

W dzień Wszystkich Świętych, 1. XI. 1937 r. na grobie ś. p. Generała odbyły się uroczystości żałobne przy udziale wojska, miejscowych delegacji, przedstawicieli Obwodu Gdynskiego i rodziny Zmarłego. Wieczorem Obwód urządził uroczystą akademię żałobną w auli Państwowej Szkoły Morskiej.

Na budowę Bazyliki Morskiej zebrano w dn. 5. XII. 1937 r. kwotę: 813 zł 44 gr.

Zorganizowano kilkadziesiąt odczytów propagandowych, z których najważniejszym był odczyt p. Komandora Kłossowskiego p. t. „Dziejowa rola Pomorza w historii Polski“ i p. dyr. Jana Dębskiego „Położenie Polaków w Gdańsku“.

Dziedziną wychowania morskiego na terenie Obwodu Gdynskiego zajmuje się klub żeglarski „Gryf“ LMK. Dzięki udzielonym subsydiom przez Zarząd Główny nabyto pełnomorski jacht „Albatros“, na którym przyszli instruktorzy ośrodka morskiego odbyli przeszkolenie w daleko-morskim pływaniu. Klub szkolił członków LMK w żeglarstwie, pływaniu i wiosłowaniu. W okresie sprawozdawczym wyszkolono: 13 żeglarzy morskich. Ogółem klub posiada: 1 kapitana żeglugi jachtowej, 15 sterników morskich i 36 żeglarzy morskich.

Staraniem biura Obwodu LMK zorganizowano w czasie od 20. IV. do 8. V. Kurs Modelarstwa dla nauczycieli robót ręcznych i młodzieży szkół gdynskich. W kursie wzięło udział 28 osób. Na zakończenie kursu urządzono w basenie jachtowym regaty modeli, wykonanych przez uczestników kursu.

III. Obwód Toruń.

Zarząd Obwodu: prezes — p. notariusz Zakrzewski, wice-

prezes — p. płk Matzenauer, sekretarz — p. prof. E. Moroz, skarbnik — p. kpt. Wilamowicz, przewodniczący Sekcji Organizacyjno-Propagandowej — p. płk Matzenauer, przewodniczący S. O. M. — p. dyr. Piątkowski, przewodniczący Sekcji Młodzieżowej — p. prof. Kublin, przewodniczący Sekcji Turystyczno-Wycieczkowej — p. dr Gąsowski, Wicestarosta Krajowy, przewodniczący Sekcji Sportów Wodnych — p. inż. Bogusz.

Obwód został zorganizowany w dn. 1. III. 1937 r. W okresie sprawozdawczym funkcje Zarządu Obwodu pełnił Zarząd Oddziału Toruń-Śródmieście, powiększony o delegatów Oddziałów. Do Obwodu należą cztery Oddziały w Toruniu i Oddział w Chełmży.

Tydzień Morza:

Uroczystości „Tygodnia Morza“ trwały od 28 czerwca do 4 lipca. Miasto bogato udekorowano flagami, rozwieszono szereg transparentów propagandowych, między innymi transparent na Placu Bankowym o rozmiarach 8 × 2 m. 28 czerwca o godz. 19-ej początek uroczystości na Starym Rynku, zbiórka oddziałów wojskowych i organizacji społecznych z orkiestrami, przemówienie p. prof. Moroz, transmitowane przez głośniki, popisy chórów „Dzwon“ i „Lutnia“ pod dyrekcją p. prof. Moczyńskiego. Wieczorem obchód wianków na Wiśle przy udziale 4-ch orkiestr i bardzo licznie zgromadzonej publiczności, korowód łodzi udekorowanych, przez poszczególne kluby wioślarskie, na szczególne wyróżnienie zasługuje ponton, na którym artyści Teatru Ziemi Pomorskiej odegrali „Wesele Krakowskie“ i ponton Baonu Saperów, przedstawiający na tle krajobrazu afrykańskiego tańczących murzynów. Brzegi Wisły oświetlono reflektorami i ogniami sztucznymi, statki pasażerskie woziły publiczność po Wiśle. 29 czerwca uroczysta msza polowa, w której wziął udział Wojewoda Pomorski p. Min. Raczkiewicz, a następnie pochód organizacji przez miasto, prowadzony osobiście przez p. Wojewodę. Po południu na Wiśle zawody żeglarskie, wioślarskie i kajakowe przy udziale wszystkich miejscowych klubów sportów wodnych. 4 lipca zabawa ludowa w parku „Zieleniec“. Zbiórkę uliczną przeprowadzono w 29 czerwca i w 4 lipca. Dochód netto 1.034,66 zł.

W lipcu i sierpniu urządzono dwie wycieczki statkami do Ciechocinka. Urządzono Bal Sylwestrowy LMK.

Stan organizacyjny Obwodu LMK w dn. 31. XII. 1937 r.

Oddziałów	5	
Kół Zwykłych	5	
Kół Szkolnych	19	
Członków Zwyczajnych		764
Członków Popierających		534
Członków Zbiorowych Starszych		1165
Członków Zbiorowych Szkolnych		3167
	<hr/>	<hr/>
Razem		5630

IV. Obwód Grudziądz.

Zarząd Obwodu i Oddziału: prezes — p. płk dypl. Jan Mały-
siak, I wiceprezes — p. nacz. Eugeniusz Ciborowski, II wicepre-
zes — p. mjr Karol Pulda, sekretarz — p. kpt. Kazimierz Sterz,
skarbnik — p. Henryk Nowak, przewodniczący Sekcji Organi-
zacyjno-Propagandowej — p. kom. Gabała, przewodniczący Sek-
cji Obrony Morskiej — p. mjr Pulda, przewodniczący Sekcji
Morskiej — p. radca Krzewski, przewodniczący Sekcji Kolonial-
nej — p. prof. Szychliński, przewodniczący Sekcji Młodzieżowej
— p. dyr. dr Dadleżówna, przewodniczący Sekcji Żeglugi Śród-
lądowej — p. nacz. Ciborowski.

Zebrano i przekazano na F. O. M. . . . . 1.173,60 zł.

Zebrano i przekazano na Bazylikę Morską . . . 111,00 zł.

Tydzień Morza:

Uroczystości obchodzono 19 i 20 czerwca. 19-go czerwca pię-
ciominutowe przemówienie w szkołach i fabrykach, wieczorem
capstrzyk 5-ciu orkiestr. 20 czerwca uroczysta msza polowa nad
Wisłą na Wybrzeżu Gen. Orlicz-Dreszera, podczas której śpie-
wały połączone chóry szkolne, składające się z 1200 dzieci. Po
nabożeństwie odbyło się uroczyste wręczenie Kołu Szkolnemu
przy szkole powszechnej im. Marcinkowskiego proporca LMK
jako nagrody za owocną trzyletnią pracę, następnie defilada
wodna z udziałem kajaków, łodzi wiosłarskich i jachtów żegło-
wych, po czym Prezes Zarządu Okręgu Pomorskiego LMK p. Ra-
dłowski dokonał odsłonięcia tablicy pamiątkowej ku czci ś. p.
gen. Orlicz-Dreszera. Po południu odbył się tradycyjny bieg
pływacki na trasie Strzemięcín — Klimek, wynoszący około 4-ch
km. W biegu pływackim wzięło udział 39 osób. Zwycięska dru-
żyna otrzymała pamiątkową plakietę z brązu, wyobrażającą frag-
ment zwycięstwa floty polskiej pod Oliwą. Obchody „Dnia Mo-

rza“ święcono w następujących miejscowościach powiatu grudziądzkiego: Radzyn, Nicwałd, Mełno, Lisnowo, Gać, Mokre, Rogóźno, Gruta i Mazanki. Zebrano netto z górą 400 zł na FOM.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim wzięło udział 5 członków.

W Zjeździe Opiekników Kół Szkolnych wzięło udział 13 osób.

W Kursie dla prezesów Kół Szkolnych w Warszawie wzięło udział 8 uczniów.

Działalność Oddziału:

Obchód 17-ej rocznicy odzyskania morza. W lutym p. kpt. Sterz ukończył kurs jachtingu lodowego w Augustowie. Sekcja Sportów Wodnych przeprowadziła teoretyczny kurs żeglarstwa, który ukończyło 36 osób, latem uzupełniono kurs pływaniem praktycznym.

W kwietniu i maju zorganizowano cykl odczytów. Odczyty wygłosili p. M. Wańkiewicz, p. kmdr Kłossowski, p. prof. Szychliński, p. radca Krzewski. Wieczór Morski — 250 osób. W czerwcu uroczysty chrzest jachtu „Chrobria“ oraz konkurs i regaty modeli jachtów, w których wzięło udział 32 jachty i 31 konstruktorów. Odbyto dwa raidy żeglarskie i kurs modelarstwa skutniczego dla młodzieży gimnazjalnej.

Inwentarz: 1 jacht kabinowy, 1 jacht olimpijka, 1 kajak żaglowy, 1 ślizgowiec lodowy, biblioteka 350 książek.

Stan członków Oddziału w dniu

	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	581	481
Popierających	558	494
Zbiorowych	1314	1727
<hr/>		
Razem	2453	2702

Kół Szkolnych LMK 23 ze stanem 1420 członków.

Z dniem 1. VII. decyzją Zarządu Okręgu Oddział Grudziądz został przemianowany na Obwód z kompetencją terytorialną na powiat grudziądzki. Do Obwodu należą Oddziały: Grudziądz, Łasin i Mełno.

Stan organizacyjny Obwodu:

w dniu 31. XII. 1937 r.

Oddziałów	3	
Kół Zwykłych	5	
Kół Szkolnych	23	
Członków Zwyczajnych		463
Członków Popierających		541
Członków Zbiorowych Starszych		264
Członków Zbiorowych Szkolnych		1590
	<hr/>	
Razem		2851

V. Obwód Starogard.

Zarząd Obwodu: p. o. prezesa — p. kom. Roman Głowacz, I wiceprezes — przewodniczący Sekcji Organizacyjno-Propagandowej — ks. prof. Chylewski, II wiceprezes — p. poseł Piotr Szturmowski, sekretarz — p. St. Kordos, zast. sekretarza — p. Zastąpiło, skarbnik — p. Cz. Białecki, zast. skarbnika — p. J. Królikowski, kierownik referatu młodzieżowego — p. prof. Czerwiński, zast. przewodniczącego F. O. M. — p. M. Frankowski, sekretarz Sekcji F. O. M. — p. St. Wolański, przewodniczący Sekcji Turystyczno-Wycieczkowej — p. Stawiarczyk, kierownik referatu propagandy i prasy — p. Lipski, kierownik referatu prelegentów — p. insp. Dunajski, zast. kierownika propagandy — p. kom. P. P. Tuz i p. wicestarosta Ludwik Wiktor.

Podsekcja Organizacyjno-Propagandowa na pow. kościerski: p. prof. Dambek, p. poseł Szturmowski, p. Krukowski, p. Kucmer, p. Sobota, p. Malewski, p. Kosznik, p. insp. Kleinschmidt, p. nac. Kuchnicki, p. Siekierkowski, p. prof. Firlus, p. kpt. Leśniak i p. Stańczak.

Obwód Starogardzki LMK, działający do niedawna na terenie obu powiatów kaszubskich, starogardzkiego i kościerskiego, swoją intensywną kilkuletnią pracą zwłaszcza wśród ludności wiejskiej doprowadził, że w obu tych powiatach Liga Morska i Kolonialna jest organizacją najbardziej popularną i najliczniejszą, a o uświadomieniu społeczeństwa i zrozumieniu dla spraw morskich mogą świadczyć rzesze na odczytach i akademiach morskich, dochodzące niekiedy do paru tysięcy osób.

Po przeprowadzonej przez pp. Głowacza i Kordosa penetracji powiatu kościerskiego, na wniosek Obwodu Starogard, Zarząd Okręgu w dn. 22. IX. 1935 r. przyłączył powiat kościerski do terenu działalności Obwodu Starogardzkiego LMK. W owej

chwili istniał tylko jeden i to nieczynny Oddział w Skarszewach i jedno Koło LMK w Kobylu. Zarząd Obwodu Starogard utworzył osobną podsekcję na powiat kościerski z przewodniczącym p. prof. J. Dambkiem, a później p. Krukowskim na czele. Od chwili przyłączenia powiatu kościerskiego do dn. 3. X. 1937 r., zorganizowano w tym powiecie 7 Oddziałów, 18 Kół Zwykłych i 11 Kół Szkolnych ze stanem 818 członków.

Wobec spełnienia wymogów statutowych decyzją Zarządu Okręgu z dnia 3. X. 1937 r. został utworzony odrębny Obwód LMK na powiat kościerski. Należy podkreślić niespożyte zasługi p. prof. Dambka z Kobyla, który swoją pełną poświęcenia pracą potrafił zapalić do działalności ligowej szereg czołowych przedstawicieli miejscowego społeczeństwa i w głównej mierze przyczynił się do utworzenia wszystkich Ogniw LMK w powiecie kościerskim oraz Obwodu LMK w Kościerzynie. Również na wyróżnienie zasługuje akcja organizacyjna p. p. post. Piotra Szturmowskiego, p. dyr. Makarego Konkolewskiego i p. prof. Kleinedera.

Mimo klęski posuchy, jaka dotknęła w ubiegłym roku oba powiaty, społeczeństwo tamtejsze wykazało wielką ofiarność na F. O. M., czego przykładem jest zebranie przez Oddział Pogódki w r. 1937 kwoty 522 zł 66 gr.

Na budowę Bazyliki Morskiej Obwód przekazał 120 zł.

W Kursie Instruktorskim Okręgu wzięło udział 17 osób.

W Okręgowym Zjeździe Opiekunów Kół Szkolnych 7 osób.

W Zjeździe Prezesów Kół Szkolnych 2 osoby.

W czterotygodniowym Kursie Żeglarskim w Trokach 2 osoby.

Na terenie Starogardu zorganizowano Hufiec Reprezentacyjny, liczący ponad stu umundurowanych członków.

Stan organizacyjny Obwodu LMK w dniu 31. XII. 1937 r.

Oddziałów	8	
Kół Zwykłych	2	
Kół Szkolnych	5	
Członków Zwyczajnych		196
Członków Popierających		240
Członków Zbiorowych Starszych		313
Członków Zbiorowych Szkolnych		816

Razem 1565

VI. Obwód Puck.

Zarząd Obwodu i Oddziału: prezes — p. kpt. mar. pil. Feliks Baczyński, I wiceprezes — p. not. Włodzimierz Brazewicz, II wiceprezes — p. por. mar. Jan Bojarski, sekretarz — p. Jadwiga Jandorfówna, przewodniczący Sekcji Organizacyjno-Propagandowej — p. Ignacy Kramarczyk, przewodniczący Sekcji F. O. M. — p. not. Włodzimierz Brazewicz, przewodniczący Sekcji Turystyczno-Wycieczkowej — p. por. mar. pil. Jan Bojarski, przewodniczący Sekcji Sportów Wodnych — p. st. bosman Leopold Gazdowicz.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	127	148
Popierających	107	110
Zbiorowych	11	61
<hr/> Razem	<hr/> 245	<hr/> 319

Kół Szkolnych — 1 ze stanem 61 członków.

Zebrano i przekazano: na F. O. M. 163,63 zł.

Tydzień Morza:

20 czerwca pochód przez miasto i inauguracja obchodów w przystani LMK, palenie ogni na morzu w odległości 100 m od brzegu, iluminowanie przystani i wybrzeża 300 lampami elektrycznymi, wianki. 29 czerwca msza i opuszczanie na wodę łodzi żaglowych, będących własnością członków LMK, po południu zabawa ludowa w Parku Miejskim, wieczorem zabawa ludowa w Domu Zdrojowym. 1 lipca poświęcenie łodzi żaglowych.

W Zjeździe Opiekunów Kół Szkolnych brał udział 1 opiekun.

Inwentarz: 5 łodzi dwuwiosłowych, schron na kajaki.

Do Obwodu należą Oddziały Puck i Hel.

Stan organizacyjny Obwodu:

Oddziałów	2	
Kół Szkolnych	1	
Kół Zwykłych	1	
Członków Zwyczajnych		208
Członków Popierających		110
Członków Zbiorowych Starszych		10
Członków Zbiorowych Szkolnych		12
<hr/> Razem	<hr/>	<hr/> 340

VII. Obwód Kościerzyna.

Zarząd Obwodu: prezes — p. Maksymilian Konkolewski, prezes pow. P. T. R., I wiceprezes — p. poseł Piotr Szturmowski, II wiceprezes — p. mjr s. s. Stanisław Dembiński, sekretarz — p. inż. Tadeusz Lubowiecki, zastępca — p. Albin Kucmer, skarbnik — p. Henryk Kralewski, zastępca — p. Roman Łukowicz, przewodniczący Sekcji Organizacyjno-Propagandowej — p. dyr. Makary Konkolewski, przewodniczący Obrony Morskiej — p. naczelnik Karol Kuchnicki, przewodniczący Sekcji Kolonialnej — p. naczelnik Izidor Deja, przewodniczący Sekcji Młodzieżowej — p. inspektor Kazimierz Dominas, przewodniczący Sekcji Wodnej — p. prof. Piotr Loroch, członkowie: ks. proboszcz dr Hugon Ruchniewicz, p. starościna Zofia Turowska, p. prof. Józef Dambek, p. apt. Józef Śmielewski, p. prof. Gertruda Fir-lus, p. poseł, burmistrz Józef Kamiński, p. Scholastyka Nicklo-wa, p. prezes Sobota i p. Leon Wysocki.

Obwód powstał w dn. 3. X. 1937 r. Dzięki wejściu do Za-rządu Obwodu szeregu działaczy, czynnych poprzednio w Obwodzie Starogardzkim, Obwód Kościerski mimo swego krótkiego dotychczasowego istnienia, dał dowody wielkiej żywotności, or-ganizując szereg imprez o charakterze propagandowym, jak: od-czyty i akademie. Obwód zorganizował nowy Oddział w Lipu-szu i przygotował powstanie dwu dalszych Oddziałów: Dziemia-ny i Kościerzyna Wieś. Obwód Kościerski należy do najlepiej zorganizowanych w Okręgu i w pracy ligowej na terenie Ob-wodu biorą udział najwybitniejsi przedstawiciele miejscowego społeczeństwa.

Stan organizacyjny Obwodu w dniu 31. XII. 1937 r.

Oddziałów	7	
Kół Zwykłych	20	
Kół Szkolnych	6	
Członków Protektorów		1
Członków Zwyczajnych		96
Członków Popierających		213
Członków Zbiorowych Starszych		481
Członków Zbiorowych Szkolnych		139
	Razem	929

VIII. Obwód Świecie.

Zarząd Obwodu i Oddziału: prezes — p. mec. Władysław Jabłonka, wiceprezes — p. inż. Stanisław Różański, sekretarz — p. prof. Feliks Czarnecki, skarbnik — p. Świtlik.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	63	63
Popierających	4	4
Zbiorowych	215	215
Razem	282	282

Kół Szkolnych LMK — 2 ze stanem 143 członków.

Zebrano i przekazano na F. O. M. 161,85 zł.

Tydzień Morza:

28 czerwca capstrzyk, 29 czerwca pochód przez miasto, po południu zawody pływackie i kajakowe, wieczorem akademie morska.

Do Obwodu należy Oddział w Nowem.

Stan roganizacyjny Obwodu LMK w dniu 31. XII. 1937 r.

Oddziałów	2	
Kół Zwykłych	2	
Kół Szkolnych	2	
Członków Zwyczajnych		70
Członków Popierających		22
Członków Zbiorowych Starszych		92
Członków Zbiorowych Szkolnych		143
Razem		327

DZIAŁALNOŚĆ ODDZIAŁÓW OKRĘGU POMORSKIEGO L. M. K.

1. Oddział Bobowo

Prezes — p. prof. Adolf Szykowski, sekretarz — p. Augustyn Berent, skarbnik — p. Jan Stephan.

Zmiany w Zarządzie:

wiceprezes — p. Franciszek Krefta, sekretarz — p. Anna Frostówna, skarbnik — p. Henryk Pielecki.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. Jan Felski

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. Józef Pawelec

Sekcja Imprezowa — przewodniczący — p. Stefania Gajkowska.

Stan członków w dniu

31. XII. 1937 r.

Zbiorowych

277

Razem

277

Kół Szkolnych — 6 ze stanem 230 członków.

W Okręgowy Kursie Instruktorskim wzięło udział 2 członk.

W Zjeździe Opiekunów Kół Szkolnych wziął udział 1 członek.

Imprezy Oddziału: Urządzono uroczystą akademię na rocznicę odzyskania morza, wycieczkę do Gdyni oraz kilka odczytów.

Inwentarz: Oddział posiada bibliotekę, składającą się z 30 tomów.

2. Oddział Brodnica

Prezes — p. starosta Galusiński, wiceprezes — p. burmistrz Blokus, sekretarz — p. Gólkowski, skarbnik — p. dyr. Kruszczyński.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. prof. Sobczak

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. nac. Meyer.
 Sekcja Turystyczno-Wycieczkowa — przewodniczący — p. nac. Staśkiewicz
 Sekcja Sportów Wodnych — przewodniczący — p. dyr. Kruszczyński.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	101	114
Popierających	188	190
Zbiorowych	342	362
Razem	631	666

Kół Szkolnych LMK — 3 ze stanem 278 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 611,35 zł

Tydzień Morza:

12 czerwca w Parku Miejskim koncert morski, a w dniu 13-tym zawody pływackie i wioślarskie na jeziorze. W zawodach wzięło udział ponad 100 osób. Liczba widzów ponad 1500 osób. 29 czerwca w Lasku Miejskim festyn.

3. Oddział Chełmno:

Prezes — p. sędzia Jan Madejski, I wiceprezes — p. wicestaro-
 sta mgr Marcin Formanowicz, II wiceprezes — p. sędzia Ro-
 man Ciernicki, sekretarz — p. dyr. dr Irena Lipska, skarb-
 nik — p. inż. Roman Pajączkowski.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p.
 komisarz T. Polakowski.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. mgr Marcin Formano-
 wicz.

Sekcja Młodzieżowa — przewodniczący — p. Józef Paetzold.

Sekcja Sportów Wodnych — przewodniczący — p. sędzia Roman
 Ciernicki.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	165	170
Popierających	30	29
Zbiorowych	136	544
Razem	331	743

Kół Szkolnych LMK — 6 ze stanem 397 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 790,89 zł

Tydzień Morza:

W dniu 29 czerwca po nabożeństwie zawody pływackie, wie-
 czorem na Wiśle wianki. Zespół żołnierski odegrał na promie

„Baśń świętojańską“. Poza tym odbywały się podróże statkiem, koncerty orkiestr i chórów.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim wzięło udział 2 członków.

W Zjeździe Opiekunów Kół Szkolnych wzięło udział 5 członków.

Imprezy Oddziału: 14. II. odbył się Poranek Morski z okazji 17-jej rocznicy odzyskania morza oraz ku uczczeniu pamięci gen. Orlicz-Dreszera. Obecnych było 500 osób.

W kwietniu odbyło się uroczyste otwarcie Sezonu Sportów Wodnych.

Inwentarz: łódź wiosłowo-żaglowa, 2 mundury, urządzenie lokalu, proporce, bandery, biblioteka — 38 książek.

4. Oddział Chełmża:

Prezes — p. dr Jerzy Stęplewski, wiceprezes — p. sędzia Łucjan Kosidowski, sekretarz — p. Edmund Olszewski, skarbnik — p. Ignacy Bukowski.

Zmiany w Zarządzie:

Prezes — p. Bazyle Rumieź, skarbnik — p. Edmund Olszewski.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	11	19
Popierających	25	33
Zbiorowych	—	485
Razem	35	537

Kół Szkolnych 3 — ze stanem 475 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 52,92 zł

Tydzień Morza:

Uroczystości trwały od 28 czerwca do 1 lipca. Na wyróżnienie zasługuje uroczysta akademicka, podczas której między innymi odegrano utwory teatralne.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim brał udział 1 członek.

Imprezy Oddziału:

10 lutego akademicka w 17-tą rocznicę odzyskania dostępu do morza.

5. Oddział Chojnice:

Prezes — p. dyr. Ignacy Gawroński, I wiceprezes — p. poseł na sejm Roman Stamm, II wiceprezes — p. dyr. Maria Matysikowa, sekretarz — p. Edward Wiszniewski, skarbnik — p. Michał Hrycyna.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. Edward Wiszniewski.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. nac. Edward Stocki.

Sekcja Turystyczna — przewodniczący — p. Czesław Gaszyński.
Stan członków w dniu

	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	101	91
Popierających	117	104
Zbiorowych	788	732
<hr/> Razem	<hr/> 1006	<hr/> 927

Kół Szkolnych LMK — 4 ze stanem 371 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 1273,03 zł

Tydzień Morza:

Uroczystości trwały przez cały tydzień. 28. VI. dancing, 29. VI. nabożeństwo, pochód przez miasto, po południu na jeziorze Charzykowskim zawody żeglarskie, kajakowe, pływakie, a wieczorem wianki. Na terenie powiatu urządzono obchody „Tygodnia Morza“ we wszystkich, t. j. w 24 miejscowościach, w których znajdują się Urzędy Gminne.

Inwentarz: 2 szafy, 1 kajak 3-osobowy, 1 kajak żaglowy.

6. Oddział Czersk:

Prezes — p. not. Smólski, I wiceprezes — p. adw. Kopeć, II wiceprezes — p. Klemens Sadowski, sekretarz — p. Stanisława Muziołówna, skarbnik — p. Helena Cholewińska.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. Tadeusz Pietrzyk.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	34	26
Popierających	30	64
Zbiorowych	3	273
<hr/> Razem	<hr/> 67	<hr/> 363

Kół Szkolnych LMK 1 — ze stanem 166 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 143,25 zł

Tydzień Morza:

Uroczystości trwały od 27 do 29 czerwca. 27. VI. przedstawienie teatralne zespołu KPW „SCENA“ z Torunia oraz zabawa taneczna. 28. VI. pochód przez miasto. 29. VI. zabawa ludowa w lesie.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim wziął udział 1 członek.

W Zjeździe Opiekunów Kół Szkolnych wzięło udział 2 członków.

7. Oddział Dąbrowa Chełmińska:

Prezes — p. Czesław Miodyński, sekretarz — p. Miodyńska, skarbnik — p. Hanelt.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	7	5
Popierających	15	16
Zbiorowych	19	18
<hr/> Razem	<hr/> 41	<hr/> 39

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 107,17 zł

Tydzień Morza:

28 czerwca wieczorem capstrzyk. 29 czerwca pochód do kościoła, po południu zabawa leśna.

8. Oddział Działdowo:

Prezes — p. Janicki, wiceprezes — p. St. Mazur, sekretarz — p. Bogacki.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. Salamonik.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	60	50
Popierających	70	—
Zbiorowych	160	50
<hr/> Razem	<hr/> 290	<hr/> 100

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 184,35 zł

W Okręgowym Kursie Instruktorskim brał udział 1 członek.

9. Oddział Golub:

Prezes — p. sędziego Maksymilian Kantecki, I wiceprezes — p. Roman Płoceniak, II wiceprezes — p. Artur Reiske, III wiceprezes — p. Tomasz Jordan, sekretarz — p. Stanisław Przybyszewski, skarbnik — p. Aleksy Ciesielski.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. Jan Miedzianowski.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. Marian Znajewski.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	49	47
Popierających	21	20
Zbiorowych	38	55
<hr/> Razem	<hr/> 108	<hr/> 122

Kół Szkolnych LMK — 1 ze stanem 25 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 109,95 zł

Tydzień Morza:

28 czerwca przemarsz organizacyj przez Golub i sąsiedni Dobrzyń, wieczorem obchód wianków, 29 czerwca uroczyste nabożeństwo i defilada, po południu zabawa ludowa, zawody pływackie na Drwęcy oraz bieg na przełaj. Obchody były wspólne dla Golubia i Dobrzynia.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim brał udział 1 członek.

Imprezy Oddziału:

Zorganizowano „Dni Kolonialne“ oraz odczyt ku uczczeniu pamięci ś. p. gen. Orlicz-Dreszera.

Inwentarz:

Biblioteka, składająca się z 18 książek i kilku broszur.

10. Oddział Górzno:

Prezes — ks. Antoni Troszyński, wiceprezes — p. Andrzej Filutowski, sekretarz — p. Antoni Chojnowski, skarbnik — p. Wanda Zagierska.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Popierających	17	17
Zbiorowych	9	9
Razem	26	26

11. Oddział Grudziądz: omówienie przy Obwodzie Grudziądz.

12. Oddział Hel:

Prezes — p. dr Bolesław Skokowski, I wiceprezes — p. prof. Kazimierz Domol, sekretarz — p. August Biskupski, skarbnik — p. August Notzel.

Zmiany w Zarządzie::

Prezes — p. instr. Teodor Neumann, I wiceprezes — p. kpt. Mańkowski, II wiceprezes — p. kpt. Czajkowski, skarbnik — p. nac. Łukaszewski.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. kpt. Czajkowski.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	48	60
Zbiorowych	—	10
Razem	48	70

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 316,52 zł

Tydzień Morza:

Zbiórka uliczna, zawody pływackie, regaty kajakowe, prze-

jażdżki kutrami i dancing.

Inwentarz:

1 szafa, 1 maszyna do pisania.

13. Oddział Kaliska:

Prezes — p. inż. H. Dziekoński, wiceprezes — p. Szczygielski,
sekretarz — p. inż. Krotkiewicz, skarbnik — p. inż. Pawlak.
Zmiany w Zarządzie:

Sekretarz — p. Mieczysław Majerowicz, skarbnik — p. Jan Kruczyński.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. Połom.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. Kruczyński.

Sekcja Młodzieżowa — przewodniczący — p. Bieliński.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	10	10
Popierających	16	16
Razem	26	26

Tydzień Morza:

11 lipca zabawa ludowa z ogniami sztucznymi nad jeziorem Wirty.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim wziął udział 1 członek.

14. Oddział Kartuzy:

Prezes — p. kpt. rez. Józef Bizio, wiceprezes — p. red. Jan Bieliński, sekretarz — p. Maksymilian Martyński, skarbnik — p. Stanisław Nadolny.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. red. Jan Bieliński.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. burm. Feliks Lewiński.

Sekcja Młodzieżowa — przewodniczący — p. kier. Alfons Gawrych.

Sekcja Turystyczno-Wycieczkowa — przewodniczący — p. inż. Zbigniew Wierzejewski.

Sekcja Sportów Wodnych — przewodniczący — p. Bernard Hennig.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	77	70
Popierających	48	48
Zbiorowych	501	674
Razem	626	792

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 781,93 zł

Tydzień Morza:

3 lipca wieczorem nad jeziorem Klasztornym występy regionalnego zespołu z Luzina w strojach kaszubskich, rewia udekorowanych łodzi i kajaków, ogniska nad jeziorem oraz „wianki”.
4 lipca nabożeństwo, po południu zawody pływackie i wioślarskie, wieczorem zabawa ludowa. Komitety Lokalne zorganizowano w Sierakowicach, Zukowie, Goręczynie, Egiertowie, Parchowie, Przodkowie, Niestępowie, Linii i Łapinie.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim brał udział 1 członek.

W Zjeździe Opiekunów Kół Szkolnych brał udział 1 członek.

Inwentarz: 1 łódź wiosłowa, 7 kajaków 2-osobowych, 1 szopa na kajak, biblioteka (80 książek).

15. Oddział Kocborowo:

Prezes — p. dr Stanisław Kryzan, I wiceprezes — p. doc. dr Tadeusz Bilikiewicz, II wiceprezes — p. insp. Franciszek Dunajski, sekretarz — p. Bronisław Szczęsny, skarbnik — p. Bronisława Orlikowska.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. Alojzy Lipski.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. Paweł Wiśniewski.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	21	20
Popierających	20	17
Razem	41	37

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 92,00 zł

Tydzień Morza:

Z okazji „Tygodnia Morza” urządzono dwie akademie i dwa odczyty.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim brał udział 1 członek.

16. Oddział Kowalewo:

Prezes — p. sędzia Adam Śmieszny, I wiceprezes — p. notariusz Roman Dietl, II wiceprezes — p. kom. P. P. Franciszek Buczek, skarbnik — p. nac. Jan Onasz, sekretarz — p. Kazimierz Czajkowski.

Zmiany w Zarządzie:

Prezes — p. not. Roman Dietl, skarbnik — p. Jan Wrzuś.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. Franciszek Buczek.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. Józef Kossek.

Sekcja Turystyczno-Wycieczkowa — przewodniczący — p. Roman Dietl.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	4	4
Popierających	30	24
Zbiorowych	—	119
Razem	34	147

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 86,81 zł

Tydzień Morza:

28 czerwca wieczorem zbiórka organizacyj i capstrzyk. 29 czerwca nabożeństwo, przemarsz przez misato, w południe koncert orkiestry, po południu zabawa ludowa.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim brało udział 3 członków.

17. Oddział Kościerzyna:

Prezes — p. not. Józef Korman, wiceprezes — p. adw. Edmund Zrodowski, sekretarz — p. insp. Stanisław Hanasz, skarbnik — p. nac. Karol Kuchnicki.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. Kazimierz Drozd.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. kom. Stanisław Rozmuszcz.

Sekcja Kolonialna — przewodniczący — p. nac. Izydor Deja.

Sekcja Młodzieżowa — przewodniczący — p. prof. Piotr Loroch.

Sekcja Sportów Wodnych — przewodniczący — p. kpt. Władysław Leśniak.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	18	40
Popierających	13	53
Zbiorowych	131	107
Razem	162	200

Kół Szkolnych LMK 2 ze stanem 30 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 291,05 zł

Tydzień Morza:

27. VI. pochód z udziałem 3000 osób, zbiórka uliczna, wieczorem wianki. 11. VII. wycieczka do Gdyni — 98 uczestników.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim wziął udział 1 członek.

Inwentarz: Biblioteka — 57 książek.

18. Oddział Lidzbark:

Prezes — p. burm. Parzybok, sekretarz — p. Brzeziński.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. Bernard Chacholski.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	14	14
Popierających	11	11
Zbiorowych	78	139
Razem	103	164

Kół Szkolnych 1 ze stanem 63 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 14,94 zł

Tydzień Morza:

W dniu 4 lipca zbiórka uliczna:

W Okręgowym Kursie Instruktorskim wziął udział 1 członek.

19. Oddział Liniewo:

Prezes — p. kier. Makary Konkolewski, I wiceprezes — p. Julian Esden-Tempski, II wiceprezes — p. Jan Węsierski, sekretarz — p. Kazimierz Czapliński, skarbnik — p. Joachim Kijek.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. Jan Migas.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. Franciszek Gołębiwski.

Sekcja Młodzieżowa — przewodniczący — p. Jan Kupper.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	10	11
Popierających	25	51
Zbiorowych	14	90
Razem	49	152

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 52,80 zł

Tydzień Morza:

29 czerwca po nabożeństwie defilada organizacyj i akademii, po południu na jeziorze zawody pływackie, kajakowe oraz popisy młodych „Wilków Morskich“ na wodzie, tańce ludowe, wieczorem przedstawienie teatralne i zabawa ludowa.

Inwentarz: Biblioteka — 20 książek.

20. Oddział Lipusz: powstał 22. VII. 1937 r.

Prezes — p. inż. Karol Klonowski, I wiceprezes — ks. prob. Aleksander Wagner, II wiceprezes — p. Stanisław Gackowski, sekretarz — p. leśn. Franciszek Mazurowski, skarbnik — p. Dionizy Kołpacki.

Zmiany w Zarządzie:

Skarbnik — p. Paweł Podjaski.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. inż. Karol Klonowski.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. Sylwester Jakóbek.

Sekcja Kolonialna — przewodniczący — p. Żywicki.

Stan członków w dniu **31. XII. 1937 r.**

Zwyczajnych	8
Popierających	18
Zbiorowych	48
Razem	74

W Okręgowym Kursie Instruktorskim wziął udział 1 członek.

21. Oddział Lubawa:

Prezes — p. dr Brasse, I wiceprezes — p. sędzia Nitka, II wiceprezes — p. kier. Piłat, sekretarz — p. Bernard Standara, skarbnik — p. Tadeusz Wysocki.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. mec. Jarzęcki.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. burm. Wojciechowski.

Stan członków w dniu **1. I. 1937 r.** **31. XII. 1937 r.**

Zwyczajnych	20	19
Popierających	55	20
Zbiorowych	102	279
Razem	177	318

Kół Szkolnych LMK 2 ze stanem 186 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 155,86 zł

Tydzień Morza:

28 czerwca wieczorem koncert, 29 czerwca uroczysta msza i pochód przez miasto.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim brał udział 1 członek.

W Zjeździe Opiekunów Kół Szkolnych brał udział 1 członek.

22. Oddział Lubichowo:

Prezes — p. dr Stanisław Kilian, sekretarz — p. Wacław Mielewski, skarbnik — p. Henryk Gliniecki.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Popierających	20	30
Zbiorowych	10	—
Razem	30	30

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 16,— zł

23. Oddział Łasin:

Prezes — p. burm. Stefan Tomczyński, wiceprezes — p. kier. Leon Motylewski, sekretarz — p. Stefan Frąckowiak, skarbnik — p. Stanisław Pobłocki.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. burm. Stefan Tomczyński.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	9	15
Popierających	18	22
Zbiorowych	27	9
Razem	54	46

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 22,97 zł

Tydzień Morza:

Uroczystości odbywały się w dniu 18 lipca nad jeziorem Miejskim, na program składały się utwory orkiestrowe, strzelanie do tarczy, loteria i gry towarzyskie, wieczorem odbyła się nad jeziorem zabawa ludowa, wianki, korowód łodzi udekorowanych, przy czym jezioro iluminowano światłem elektrycznym. W Okręgowym Kursie Instruktorskim brał udział 1 członek.

24. Oddział Nowa Karczma: powstał VII. 1937 r.

Prezes — p. Augustyn Freda, wiceprezes — ks. prob. Walerian Kinka, sekretarz — p. Michał Kleineder, skarbnik — p. Alojzy Gdaniec.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. Michał Kleineder.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. Józef Kamiński.

Stan członków w dniu	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	14
Popierających	33
Zbiorowych	132
Razem	179

W Okręgowym Kursie Instruktorskim brał udział 1 członek.

25. Oddział Nowe:

Prezes — p. sędzia E. Ferszt, wiceprezes — p. Ozimkiewicz, sekretarz Cz. Karaszewski, skarbnik — p. Badźmierowski.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. Kraszucki.

Sekcja Kolonialna — przewodniczący — p. Markowski.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	10	6
Popierających	22	21
Rzeczywistych	10	27
<hr/> Razem	<hr/> 42	<hr/> 54

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 78,41 zł

Tydzień Morza:

29 czerwca uroczyste nabożeństwo, pochód przez miasto, koncert orkiestry wojskowej, po południu zabawa ludowa, wieczorem korowód łodzi na Wiśle, wianki i dalszy ciąg zabawy ludowej.

26. Oddział Nowe Miasto Lubawskie:

Prezes — p. not. Domagała, wiceprezes — p. dr Piotrowski, sekretarz — p. Ignacy Niemir, skarbnik — p. Antoni Lewandowski.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. burm. Wachowiak.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. dyr. Jankowski.

Sekcja Sportów Wodnych — przewodniczący — p. Florian Pałiński.

Sekcja Turystyczna — przewodniczący — p. dr Łazarewicz.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	16	15
Popierających	45	39
Zbiorowych	279	277
<hr/> Razem	<hr/> 340	<hr/> 331

Kół Szkolnych LMK 1 ze stanem 38 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 77,50 zł

Tydzień Morza:

28 czerwca wieczorem zbiórka organizacyj i capstrzyk. 29 czerwca uroczyste nabożeństwo, przemarsz przez miasto, wieczorem zabawa ludowa.

Imprezy Oddziału:

22. II. akademie z okazji 17-tej rocznicy odzyskania morza, oraz akademie żałobna ku czci ś. p. gen. Orlicz-Dreszera.

Inwentarz: Biblioteka — 25 książek.

27. Oddział Osieczna:

Prezes — p. Józef Rakowski, sekretarz — p. Jan Andrearczyk, skarbnik — p. Gerard Erdmann.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Popierających	17	16
Zbiorowych	114	115
<hr/> Razem	<hr/> 131	<hr/> 131

Kół Szkolnych 1 ze stanem 115 członków.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim wziął udział 1 członek.

28. Oddział Pelplin:

Prezes — p. A. Czerwiński, wiceprezes — p. dr Chmielewski, sekretarz — p. Kamrowski, skarbnik — p. Nierzwicki.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	25	25
Popierających	40	40
Zbiorowych	—	120
<hr/> Razem	<hr/> 65	<hr/> 185

Kół Szkolnych LMK 2 ze stanem 120 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 297,30 zł

Tydzień Morza:

28 czerwca capstrzyk i pochód przez miasto przy świetle pochodni. 29 czerwca nabożeństwo w Katedrze, poświęcenie kajaków, po południu koncert, a wieczorem wianki przy świetle ogni bengalskich.

29. Oddział Podgórz:

Prezes — p. Edmund Schulz, I wiceprezes — p. Wanda Starzewska, II wiceprezes — p. kpt. Józef Pałac, sekretarz — p. Kulczyński Tadeusz, skarbnik — p. Antoni Szych.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	103	95
Popierających	174	160
Zbiorowych	111	70
<hr/> Razem	<hr/> 388	<hr/> 325

30. Oddział Pogódki:

Prezes — p. poseł Piotr Szturmowski, I wiceprezes — p. prof. Józef Dambek, II wiceprezes — p. inż. Rudolf Zacher, sekretarz — p. Zygmunt Falkowski, skarbnik — p. Franciszek Narloch.

Zmiany w Zarządzie:

Skarbnik — p. prof. Józef Dambek.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. prof. Józef Dambek.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — Jan Antczak.

Sekcja Kolonialna — przewodniczący — p. prof. Józef Dambek.

Sekcja Młodzieżowa — przewodniczący — p. prof. Józef Dambek.

Kół Szkolnych LMK 4 ze stanem 110 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 522,66 zł

Tydzień Morza:

27 czerwca w Kobyłu przedstawienie teatralne p. t. „Szumi Bałtyk“ i zabawa ludowa. 29 czerwca w Górze zabawa ludowa na polanie leśnej nad jeziorem, tańce, korowody i wianki, w Kleszczewie i Jezierzach referaty propagandowe.

W Zjeździe Opiekunów Kół Szkolnych brał udział 1 członek.

Inwentarz: Biblioteka — 30 książek.

31. Oddział Puck: Omówienie przy Obwodzie Puck.

32. Oddział Rumia:

Prezes — p. E. Wołdomirski, wiceprezes — p. A. Murawski, sekretarz — p. Z. Milczewski, skarbnik — p. F. Bąbrowski.

Stan członków w dniu	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	68
Popierających	48
Zbiorowych	180
<hr/>	
Razem	296

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 32,80 zł

33. Oddział Sępólno:

Prezes — p. Władysław Knapik, wiceprezes — p. Kazimierz Grzybowski, sekretarz — p. Halina Sobierajczykówna, skarbnik — p. Henryk Burczyk.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. Jan Tiałowski.

Sekcja Wodna — przewodniczący — p. Józef Szymura.

Sekcja Turystyczna — przewodniczący — p. Stefan Kamprowski.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	28	28
Popierających	3	3
Zbiorowych	104	98
Razem	135	129

Koło Szkolne 1 ze stanem 60 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 420,68 zł

Tydzień Morza:

W wilię św. Jana wianki. W Dzień Morza uroczyste nabożeństwo, zawody pływackie i kajakowe. Zbiórkę uliczną przeprowadzono w Sępólnie, Więcborku, Kamieniu i Wielowiczu.

Imprezy Oddziału:

Akademia w rocznicę odzyskania morza, dwa odczyty oraz konkurs modeli w Kole Szkolnym.

Inwentarz: 3 kajaki.

34. Oddział Skarszewy:

Prezes — p. sędzia Konrad Jeszke, I wiceprezes — p. dr Ignacy Tempiski, II wiceprezes — p. Kościński, sekretarz — p. Cicholewski, skarbnik — p. nacz. Ligmanowski.

Zmiany w Zarządzie:

Prezes — p. sędzia Sobieszczyk.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. Kom. Pol. Państw. Bączkowski.

Sekcja Sportów Wodnych — przewodniczący — p. Chmielewski.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	8	3
Popierających	26	25
Zbiorowych	40	10
Razem	74	38

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 6,70 zł

Tydzień Morza:

20 czerwca poświęcenie ośrodka sportów wodnych na jeziorze Borowym, zbudowanego przez miejscowy Oddział LMK, kosztem około 6.000,— zł. Celem zbudowania ośrodka przeprowadzono prace niwelacyjne na przestrzeni około 5000 m², zasypało część jeziora około 15.000 m³ ziemi. Ośrodek sportów wodnych obejmuje schron kajaków, sztuczny basen betonowy o rozmiarach 120 m², tereny pływackie i żeglarskie. Uroczystość poświęcenia zgromadziła około 3000 okolicznej ludności i była pierwszorzędnym czynnikiem propagandowym LMK.

35. Oddział Skórcz:

Prezes — p. dr Stanisław Dalz, wiceprezes — p. Włodzimierz Niewierski, sekretarz — p. Henryk Rogowski, skarbnik — p. Bernard Smarz.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. Antoni Cejrowski.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. Jan Lemańczyk.

Sekcja Turystyczna — przewodniczący — p. Franciszek Ciechowski.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	3	2
Popierających	52	38
Zbiorowych	—	22
Razem	55	62

Kół Szkolnych LMK 1 ze stanem 22 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 36,53 zł

Tydzień Morza:

28 czerwca capstrzyk i wianki. 29 czerwca nabożeństwo, pochód przez miasto, po południu zawody pływackie oraz zabawa ludowa.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim wzięł udział 1 członek.

36. Oddział Stara Kiszewa:

Prezes — p. Alojzy Banach, sekretarz — p. Franciszek Zbylicki,
skarbnik — p. Bronisław Staszak.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p.
kier. Szablewski.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — ks. Jan Kajut.

Sekcja Kolonialna — przewodniczący — p. Alfons Wiecki.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	9	10
Popierających	25	33
Zbiorowych	20	104
Razem	54	147

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 51,59 zł

Tydzień Morza:

28 czerwca przemarsz przez wieś i przemówienie okolicznościowe. 29 czerwca nabożeństwo i akademie.

37. Oddział Starogard:

Prezes — p. dyr. Czesław Klafkowski, I wiceprezes — ks. prałat Szuman, sekretarz — p. Paula Gehrková, skarbnik — p. Wiśniewski.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. p. kom. Głowacz.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. Wisnowski.

Sekcja Kolonialna — przewodniczący — p. prokurator Dietrich.

Sekcja Wodna — przewodniczący — p. Tylkowski.

Sekcja Prasowa — przewodniczący — p. Wyczyński.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Opiekunów	1	1
Zwyczajnych	156	156
Popierających	111	96
Zbiorowych	587	904
Razem	855	1157

Kół Szkolnych LMK 5 ze stanem 700 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 277,83 zł

Tydzień Morza:

23 czerwca wianki, koncert orkiestry i chóru, defilada łodzi i kajaków. 26 czerwca wieczorem capstrzyk. 27 czerwca nabo-

żeństwo, pochód przez miasto, przemówienie oraz zbiórka uliczna. 11 lipca zabawa ludowa w Strzelnicy.

38. Oddział Sulęcyno: powstał 22 czerwca 1937 r.

Prezes — p. dr Zmudziński, sekretarz — p. Franciszek Becker.

Stan członków w dniu **31. XII. 1937 r.**

Zwyczajnych	3
Popierających	4
Zbiorowych	37
<hr/>	
Razem	44

Tydzień Morza:

11 lipca nabożeństwo, wieczorem zabawa ludowa, wianki, ognie sztuczne, rakiety, palenie ognisk i rewia łodzi.

39. Oddział Świecie: Omówienie przy Obwodzie Świecie.

40. Oddział Tczew:

Prezes — p. dyr. Alojzy Synak, I wiceprezes — p. prof. Paweł Groth, II wiceprezes — p. inż. Bąkowska, sekretarz — p. sędzia Bielawski, skarbnik — p. dyr. Sokol.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. dyr. Alojzy Synak.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. dr inż. Henryk Niewiadomski.

Sekcja Wodna — przewodniczący — p. inż. Stefan Czernik.

Stan członków w dniu **1. I. 1937 r.** **31. XII. 1937 r.**

Zwyczajnych	164	190
Popierających	263	225
Zbiorowych	155	445
<hr/>		
Razem	582	860

Kół Szkolnych LMK 9 ze stanem 295 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 890,72 zł

Tydzień Morza:

28 czerwca zbiórka organizacji i wianki nad Wisłą, korowód udekorowanych łodzi w świetle reflektorów, ognie sztuczne. 29 czerwca uroczyste nabożeństwo nad Wisłą, po południu koncert, wieczorem zabawa taneczna.

41. Toruń Miasto:

Prezes — p. notariusz Zakrzewski, wiceprezes — p. płk Matze-

nauer ,sekretarz — p. prof. Moroz, skarbnik — p. kpt. Wilamowicz.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. ppłk Matzenauer.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. dyr. Piątkowski.

Sekcja Młodzieżowa — przewodniczący — p. prof. Kublin.

Sekcja Turystyczno-Wycieczkowa — przewodniczący — p. dr Gąsowski, Wicestarosta Krajowy.

Sekcja Sportów Wodnych — przewodniczący — p. inż. Bogusz.

Stan członków w dniu 31. XII. 1937 r.

Dożywotnich	—
Zwyczajnych	428
Popierających	167
Zbiorowych	1586
<hr/>	
Razem	2181

Kół Szkolnych 4 ze stanem 737 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 2.239,70 zł

Tydzień Morza:

Wszystkie Oddziały Toruńskie wspólnie z Obwodem L.M.K. Toruń.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim wzięło udział 22 członków.

42. Oddział Toruń — Bydgoskie Przedmieście:

Prezes — p. radca Tymieniecki, I wiceprezes — p. płk Nieczuja-Ihnatowiczowa, II wiceprezes — p. ppłk Perko, sekretarz — p. asesor sąd. Brzuskiewicz, skarbnik — p. drowa Schwar-cowa.

Zmiany w Zarządzie:

Skarbnik — p. Buntkowski, sekretarz — p. kpt. Dratwa.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — p. płk. Nieczuja-Ihnatowiczowa.

Sekcja F. O. M. i F. A. K. — przewodniczący — p. dyr. Schmidt.

Sekcja Turystyczno-Wycieczkowa — przewodniczący — p. ppłk Perko.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Dożywotnich	1	1
Zwyczajnych	143	184
Popierających	95	103
Zbiorowych	1027	1438
<hr/>		
Razem	1266	1726

Kół Szkolnych LMK 6 ze stanem 1144 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 638,20 zł

Tydzień Morza: Wspólnie z Obwodem.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim brało udział 4 członków.

Imprezy Oddziału:

Zorganizowano dancingi w kawiarni „Esplanada“, z wstępu na nie zebrano netto 488,34 zł z przeznaczeniem na ścigacz morski „Pomorze“. W m-cu marcu wyświetlano w kinie „Mars“ i „Aria“ dwa filmy, a w grudniu dwa dodatki filmowe o charakterze propagandowym.

43. Oddział Toruń — Jakubskie Przedmieście:

Prezes — p. apt. Alfons Sobiecki, I wiceprezes — ks. prob. Goga,

I wiceprezes — p. mjr Koszucki, sekretarz — p. mgr Ciuryś,
skarbnik — p. kpt. Czesław Łamek.

Sekcja Organizacyjno-Propagandowa — przewodniczący — ks. prob. Goga.

Sekcja F. O. M. i F. A. K. — przewodniczący — p. Franciszek Woyton.

Sekcja Sportów Wodnych — przewodniczący — p. dr Stanisław Zmyślony.

Sekcja Wycieczkowa — przewodniczący — p. Henryk Rolewski.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	54	73
Popierających	64	92
Zbiorowych	49	146
Razem	167	311

Kół Szkolnych LMK 4 ze stanem 111 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 3,50 zł

Tydzień Morza: Wspólnie z Obwodem Toruń.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim brał udział 1 członek.

44. Oddział Tuchola:

Prezes — p. kier. Ossowski, I wiceprezes — p. burm. Saganowski,

II wiceprezes — p. kom. P. P. Urbański, skarbnik — p. dyr. Welter, sekretarz — p. Jankowski.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. Gliński.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	14	10
Popierających	11	6
Zbiorowych	200	72
<hr/> Razem	<hr/> 225	<hr/> 88

Kół Szkolnych LMK 1 ze stanem 48 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 279,59 zł

Tydzień Morza:

4 lipca uroczyste nabożeństwo, po południu zawody kajako-
we na jeziorze Głębocezek.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim brał udział 1 członek.

Imprezy Oddziału:

Wygłoszono szereg odczytów oraz urządzono kurs pływakki
dla młodzieży.

Inwentarz: 1 sztandar, 2 kajaki, biblioteka — 20 książek.

45. Oddział Unisław:

Prezes — p. Franciszek Jarzembowski, I wiceprezes — p. Józef
Drabik, II wiceprezes — p. Wincenty Wejrowski, sekretarz
— p. Feliks Pieczyński, skarbnik — p. Franciszek Dąbrowski.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	9	9
Popierających	4	11
Zbiorowych	16	88
<hr/> Razem	<hr/> 29	<hr/> 108

Kół Szkolnych LMK 1 ze stanem 41 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 28,33 zł

Tydzień Morza:

28 czerwca capstrzyk, popisy orkiestry i chóru przy ognisku.
29 czerwca uroczyste nabożeństwo, po południu zabawa leśna,
powrót do miasta z lampionami, ludowa zabawa taneczna.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim brało udział 2 członków.

46. Oddział Wąbrzeźno:

Prezes — p. adw. Albin Chwiećko, wiceprezes — p. sędzia Al-
fons Żuralski, sekretarz — p. dyr. Teodor Skrzypczak, skarb-
nik — p. dr Podlaszewski.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. kom. P. P. Szymkowski.
Sekcja Młodzieżowa — przewodniczący — p. prof. Władysław
Golik.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Popierających	72	57
Zbiorowych	68	81
<hr/>		
Razem	140	138

Kół Szkolnych LMK 2 ze stanem 54 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 60,64 zł

Tydzień Morza:

27 czerwca odczyt. 28 czerwca wianki, defilada udekorowanych łodzi i kajaków, występy orkiestry i chóru. 29 czerwca uroczyste nabożeństwo, po południu zawody pływackie, wyścigi kajaków i żaglówek.

W Okręgowym Kursie Instruktorskim wziął udział 1 członek.

W Zjeździe Opiekunów Kół Szkolnych wziął udział 1 członek.

47. Oddział Wejherowo:

Prezes — p. Racięcki, sekretarz — p. Zdrojewski, skarbnik — p. Brzeziński.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. Wojciech Cieślak.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	85	93
Popierających	210	224
Zbiorowych	211	179
<hr/>		
Razem	506	496

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 131,54 zł

48. Oddział Zblewo:

Prezes — p. Roman Oborski, wiceprezes — p. Wincenty Mania, sekretarz — p. Filip Piotrkowski, skarbnik — p. Józef Kurczewski.

Zmiany w Zarządzie:

Prezes — p. nac. Feliks Kuchta, I wiceprezes — p. Henryk Ombeł, II wiceprezes — p. Augustyn Kołodziejczyk, sekretarz — p. kier. Piotr Skwiczawski, skarbnik — p. Filip Piotrkowski.

Sekcja F. O. M. — przewodniczący — p. Marcin Hapka.

Sekcja Kolonialna — przewodniczący — p. Jan Zabiński.

Stan członków w dniu	1. I. 1937 r.	31. XII. 1937 r.
Zwyczajnych	5	4
Popierających	28	15
Zbiorowych	109	107
	<hr/>	<hr/>
Razem	142	126

Kół Szkolnych LMK 1 ze stanem 97 członków.

Zebrano i przekazano:

Na F. O. M. . . . . 25,32 zł

Tydzień Morza:

29 czerwca uroczyste nabożeństwo, po południu zabawa ludowa nad jeziorem.

SPRAWOZDANIE FINANSOWE

Okręgu Pomorskiego LMK za okres od dnia 1 stycznia
do 31 grudnia 1937 r.

Stosownie do Statutu LMK i okólników Zarządu Głównego podstawą gospodarki Ogniw Ligi Morskiej i Kolonialnej jest zasada gospodarowania wyłącznie w oparciu o budżet, odmiennie od metod stosowanych w gospodarce prywatnej.

Budżet na rok 1937 uchwalony na Zwyczajnym Zjeździe Okręgowym w dn. 30. IV. 1937 r. w Toruniu przewidywał w przychodach i rozchodach kwotę 131.650,— zł. Kwotę tę prelimitowano w przewidywaniu powiększenia się Okręgu Pomorskiego o powiaty przyłączone do Pomorza z Województwa Poznańskiego i Warszawskiego, co miało nastąpić według ówczesnych informacyj od jesieni 1937. Ponieważ jednakże decyzją Zarządu Głównego powiększenia kompetencji terytorialnej naszego Okręgu nastąpiło dopiero z dniem 1 stycznia 1938 r., osiągnięto ze składek członkowskich zamiast przewidywanych 130.000,— zł, kwotę 112.413,43 zł. Niemniej jednak suma składek osiągnięta w r. 1937 stanowi bardzo poważny wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Okręg Pomorski w r. 1937 sumą zebraną ze składek członkowskich, wynoszącą 112.413,43 zł zajął 6-te miejsce w Polsce przy czym Okręg posiadający piąte miejsce, zebrał tylko 604,41 zł więcej od Pomorskiego.

BILANS
Okręgu Pomorskiego LMK

Aktywa

	zł gr
Gotówka	7.490,99
udział w bud. Domu Społecznego .	1,00
Magazyn wydawnictw	1,00
Inwentarz	1,00
Dłużnicy: Oddziały i Obwody	6.395,43
	13.889,42

RACHUNEK

za rok

Wpływy:	zł gr
10% składek członkowskich	11.241,34
Subwencje	4.731,51
Wpływy z imprez	637,60
Prowizji	591,19
Odsetki	63,71
Wpływy nadzwyczajne	844,22
	18.109,57

Skarbnik Zarządu Okręgu:
(—) inż. EUGENIUSZ SIWIEC.

ZAMKNIĘCIA

na dzień 31 grudnia 1937 r.

		Pasywa	
		zł	gr
Oddziały i Obwody		183,85	
Fundusze:			
własny	7.493,99		
rezerwowo	<u>2.992,29</u>	10.486,28	
Nadwyżka			3.219,29
		<u>13.889,42</u>	

DZIAŁALNOŚCI

1937.

Wydatki:		zł	gr
1. Koszty administr. Okręgu:			
Pensje i świadczenia	8.017,01		
Świadczenia lokalowe	218,40		
Artykuły biurowe	545,05		
Porto	818,82		
Telefon	283,38		
Różne	<u>914,70</u>	10.797,36	
2. Koszty organizacyjne:			
Kurs Instruktorski	1.500,20		
Wyjazdy	1.763,20		
Zjazd Opiek. Kół Szkolnych	<u>829,52</u>	4.092,92	
Nadwyżka			3.219,29
		<u>18.109,57</u>	

Prezes Zarządu Okręgu:
 (—) RADŁOWSKI RUDOLF,
 Prezes Sądu Okręgowego.

WYKONANIE BUDŻETU

Dochody

	Preliminowano	Wydano
	w r. 1937	w r. 1937
100% składek członkowskich	130.000,—	112 413,43
Dotacje Zarządu Głównego i inne	1.200,—	4.731,51
Prowizja	400,—	591,19
Odsetki	50,—	63,71
Wpływy z imprez	—	637,60
Wpływy różne	—	550,93
Razem	131.650,—	118.988,37

Wydatki

	Preliminowano	Wydano
	w r. 1937	w r. 1937
70% Zarząd Główny	91.000,—	78.689,40
20% Obwody i Oddziały	26.000,—	22.184,39
Pobory i świadczenia	8.225,—	8.017,01
Czynsz i światło	250,—	218,40
Artykuły biurowe	800,—	545,05
Porto normalne	800,—	818,82
Telefon	400,—	283,38
Wyjazdy	2.000,—	1.763,20
Uzupełnienie inwentarza	150,—	—
Utrzymanie biura	25,—	25,—
Nieprzewidziane*)	2.000,—	3.219,42
Razem	131.650,—	115.769,08

*) Nieprzewidziane:

1) Kurs Instruktorski, Zjazd Opiekunów Kół Szkolnych i wystawa	2.329,72
2) Wpłaty na zakupiony pokój w Domu Społecznym	400,—
3) Różne	489,70
Razem	3.219,42

Bilans na rok 1937 zamknięto nadwyżką 3.219 zł 29 gr. Wykazano w aktywach na rachunkach pozycje:

1) udział w budowie Domu Społecznego	1,— zł
2) magazyn wydawnictw	1,— zł
3) inwentarz	1,— zł

w myśl okólnika Zarządu Głównego figurujące po jednym złotym

należy rozumieć jako złotówkę symboliczną, która wskazuje na istnienie w Okręgu tego rodzaju rachunków, wykazywanych w osobno prowadzonych księgach ewidencyjnych. Powyższe pozycje w dniu 31. XII. 1938 r. wynosiły:

1) udział w budowie Domu Społecznego	5.720,00 zł
2) magazyn wydawnictw	981,97 zł
3) inwentarz	1.770,20 zł

Na rachunkach tych nie dokonywuje się w ciągu roku żadnych zapisów. Wszystkie zapisy, dotyczące nabycia, czy sprzedaży materiałów, inwentarza, czy też nieruchomości, mają swe odzwierciedlenie na rachunkach budżetowych, t. j. w wydatkach lub w dochodach.

W dniu 19 marca 1938 r. odbyła się wizytacja Biura Zarządu Okręgu przez delegata Zarządu Głównego, w wyniku której Zarząd Główny wystosował do Zarządu Okręgu Pomorskiego pismo Nr 245/Fin/38 z dn. 22 marca b. r. podpisane przez Wiceprezesa Zarządu Głównego LMK p. Komandora Karola Korytowskiego, Skarbnika Zarządu Głównego LMK p. dra Teofila Darlewskiego i Dyrektora Biura Zarządu Głównego LMK p. Marszałka Jana Dębskiego.

Tekst pisma podajemy poniżej w dosłonym brzmieniu:

„W dniu 19 b. m. odbyła się wizytacja Biura Okręgu WPańców przez naszego delegata, celem zbadania ogólnego stanu gospodarki Okręgu za rok ubiegły i bieżący.

Wynik przeprowadzonej lustracji przedstawia się następująco:

1. Okręg sporządził we właściwym czasie sprawozdanie finansowe za rok ubiegły.
2. Sprawozdanie powyższe, otrzymane przez naszego delegata w czasie lustracji, nie wzbudza żadnych zastrzeżeń pod względem formalnym i jest całkowicie zgodne z wydanymi w tym względzie przepisami.
3. Pod względem merytorycznym sprawozdanie wykazuje, że gospodarka Okręgu była prowadzona w roku ubiegłym w sposób nader właściwy. Okręg bowiem przekazał do Zarządu Głównego w 1937 r. pełne świadczenia statutowe, z dochodów zaś własnych po pokryciu wszelkich wydatków uzyskał nadwyżkę w kwocie zł 3.219,29, przeznaczoną na powiększenie funduszu rezerwowego Okręgu.
4. W odniesieniu do gospodarki za rok bieżący nie nasuwają nam się żadne zastrzeżenia tak pod względem formalnym jak i merytorycznym.

Stwierdzając powyższe okoliczności, poczuwamy się do miłego obowiązku, aby złożyć WPanom podziękowanie za b. dodatnie wyniki, osiągnięte dotychczas w gospodarce Okręgu.

W odniesieniu do przyszłości nie stawiamy WPanom żadnych zaleceń, gdyż obecnie stosowane metody pracy w Okręgu w dziedzinie gospodarki finansowej wydają nam się zupełnie celowe“.

Tabela wpłaconych składek członkowskich przez poszczególne Okręgi LMK w roku 1937.

O k r ę g i	1 9 3 7 r.
1. Śląski	423.592.52
2. Stołeczny	403.592.19
3. Radomsko-Kielecki	229.952.87
4. Lubelski	144.119.79
5. Łódzki	113.017.84
6. Pomorski	<u>112.413.43</u>
7. Krakowski	93.052.47
8. Woj. Warszawskie	86.907.45
9. Poznański	79.647.06
10. Wołyński	74.701.80
11. Białostocki	65.467.13
12. Wileński	49.130.26
13. Nowogródzki	42.722.—
14. Lwowski	37.673.07
15. Jarosławski	32.884.20
16. Poleski	31.294.74
17. Tarnopolski	30.673.86
18. Stanisławowski	24.463.70
19. Zw. Naucz. Polskiego	42.428.57
20. Zagranica	26.558.49
	<u>2.144.246.44</u>

SPRAWOZDANIE KOMISJI REWIZYJNEJ

Wybrana w dn. 30 kwietnia 1937 r. na Okręgowym Zjeździe Delegatów Komisja Rewizyjna po dokonaniu w dniu 25 kwietnia br. sprawdzenia ksiąg i rachunków Okręgu Pomorskiego Ligi Morskiej i Kolonialnej w Toruniu, za rok sprawozdawczy od dnia 1 stycznia 1937 r. do 1 grudnia 1937 r., stwierdza, że zestawienia rachunkowe są zgodne z księgami.

Bilans Okręgu za r. 1937 zamyka się sumą 13.889 zł. Kom. Rewizyjna po sprawdzeniu wszystkich pozycji tego bilansu z odpowiednimi rachunkami i zestawieniami stwierdziła zgodność zapisów.

Rachunek Przychodów i Rozchodów za rok sprawozdawczy wykazuje po obu stronach sumę 18.109,57 zł. Czysty zysk wynosi 3.219,29 zł.

Komisja Rewizyjna sprawdziła również wszystkie pozycje, rachunków przychodów i rozchodów i stwierdziła, że liczby podane w sprawozdaniu odpowiadają zapisom w ksiązkach.

Obroty Okręgu wynosiły w r. 1937 — 393.046 zł 67 gr.

Stwierdzono stan gotówki na dzień 31. I. 1938 r.:

Kasa	1.545,61 zł
P. K. O.	5.702,68 zł
K. K. O.	292,70 zł

Ponadto sprawdzono księgę główną oraz pomocniczą gospodarki Funduszu Obrony Morskiej. Wpłaty Kierowników Sekcyj O. M.-u dokonywane są tylko za pośrednictwem P. K. O. Stan wpłat uzgadnia się z Zarządem Głównym według miesięcznych zestawień. Stwierdzono, że pozycje ksiąg pokrywają się z odciwkami P. K. O. Zapas znaczków F. O. M.-u przechowuje Przewodniczący Sekcji FOM-u Okręgu p. naczelnik Tytułski w skarbcu Urzędu Skarbowego.

Okręg przekazał na Fundusz Obrony Morskiej w r. 1937 71.549,— zł 15 gr, obrót wyraża się cyfrą 99.604,84 zł.

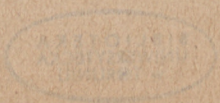
Obrót rachunków bieżących i FOM-u wynosił łącznie 492.651 zł 18 gr.

Wobec stwierdzenia zgodności i prawidłowości prowadzenia kasy i ksiąg handlowych oraz sprawozdania rachunkowego, Komisja Rewizyjna stawia wniosek o udzielenie Zarządowi Okręgu absolutorium.

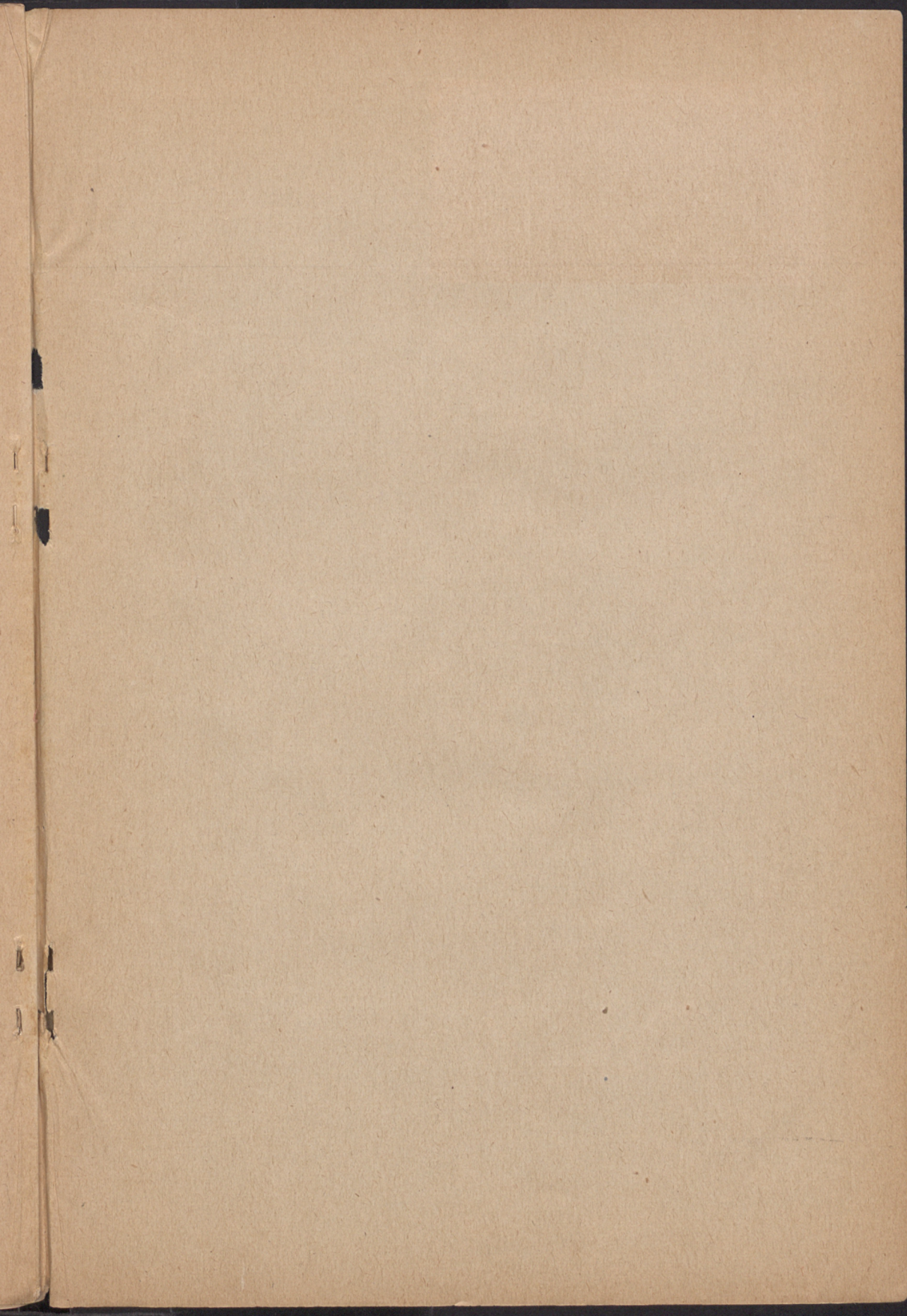
Członkowie Komisji Rewizyjnej Okręgu Pomorskiego LMK:
Zastępca Szefa Int. D. O. K. VIII.

(—) Staufer Stanisław,
podpułkownik

(—) dr Kazimierz Karakulski,
sędzia okręgowy.

Biblioteka Główna UMK

300002554853

3000

27

3000

27